

Jonette Taraldsen

Kraften i å tro på seg selv: en eksperimentell undersøkelse om elevers kjønn, yrkesinteresse og mestringstro

Masteroppgave i Psykologi: Læring - hjerne, atferd og omgivelser

Veileder: Ute Gabriel

Medveileder: Jonathan Kim

Mai 2023

Jonette Taraldsen

Kraften i å tro på seg selv: en eksperimentell undersøkelse om elevers kjønn, yrkesinteresse og mestringstro

Masteroppgave i Psykologi: Læring - hjerne, atferd og omgivelser
Veileder: Ute Gabriel
Medveileder: Jonathan Kim
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for psykologi

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Innenfor psykologien har studier angående kjønnsforskjeller en lang tradisjon, og denne masteroppgaven undersøker nærmere kjønnsforskjeller i yrkesinteresse og mestringstro på bakgrunn av det kjønnsdelte arbeidsmarkedet i Norge. Temaet er interessant, fordi selv om Norge er blant landene i verden med mest likestilling mellom kjønnene, er fortsatt arbeidsmarkedet svært kjønnsdelt. Muligheten til å undersøke dette har derfor vært veldig spennende.

Denne masteroppgaven representerer avslutningen på min tid som student. Det siste året har vært en omfattende prosess, som har lært meg å være selvstendig og tålmodig. Arbeidet med temaet har på samme tid vært veldig lærerikt, og har gitt meg mye forskjellig erfaring både akademisk og personlig. Jeg vil takke min veileder Ute Gabriel og biveileder Jonathan Kim for stor hjelp under hele arbeidet. Veilederne har vært til uvurderlig hjelp til å utvikle mine ferdigheter i å gjennomføre forskning, samt bidratt med verdifulle tilbakemeldinger og råd som har hjulpet meg til å utvikle oppgaven videre. Tusen takk for at dere alltid har vært tilgjengelig når jeg har hatt spørsmål eller stått fast! Jeg vil også takke min samarbeidspartner gjennom arbeidet med spørreskjemaet og datainnsamling, Ragnhild, samt andre medstudenter og venner. Dere har gjort arbeidet med masteroppgaven mye mer overkommelig og motiverende! Til slutt vil jeg takke min familie- mamma, Josefine, Josef, Johanne og Fie- selv om ikke jeg alltid har hatt så stor tro på meg selv, har dere alltid det.

Sammendrag

Arbeidsmarkedet i Norge i dag er svært kjønnsdelt, noe som medfører en rekke problemer. For å få et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked er det behov for forskning som forsøker å forstå kjønnsforskjeller i yrkesinteresse. Med utgangspunkt i sosial-kognitiv karriereteori (SCCT) interessemodell, ble det gjennomført en eksperimentell spørreundersøkelse som vurderte yrkesinteresse og mestringstro for kvinnedominerte, mannsdominerte og nøytrale yrker blant kvinner og menn som går 1. året på studiespesialiserende. Det ble testet for ulike stier i interessemodellen: 1) kjønnsforskjeller i yrkesinteresse for kvinnedominerte, mannsdominerte og nøytrale yrker, 2) kjønnsforskjeller i mestringstro for kvinnedominerte, mannsdominerte og nøytrale, 3) sammenhengen mellom yrkesinteresse og mestringstro, og 4) mestringstro som mediator i forholdet mellom kjønn og yrkesinteresse for kvinnedominerte og mannsdominerte yrker. Analysene indikerte at kvinner er mest interessert i kvinnedominerte yrker, mens menn er mest interessert i mannsdominerte yrker; kvinner har høyest mestringstro for kvinnedominerte yrker, mens menn har høyest mestringstro for mannsdominerte yrker; det er en positiv sammenheng mellom mestringstro og yrkesinteresse; kvinner er mindre interessert i mannsdominerte yrker delvis fordi de har lavere mestringstro for mannsdominerte yrker, og menn er mindre interessert i kvinnedominerte yrker delvis fordi de har lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker.

Studiens resultater bekrefter at det finnes kjønnsforskjeller i yrkesinteresse blant elever som stemmer overens med det kjønnsdelte arbeidsmarkedet. Funnene støtter videre SCCTs antakelse om mestringstro som en sentral faktor for å forstå sammenhengen til yrkesinteresser, og at kjønn er en karriererelevant faktor. Dersom gapet mellom kjønnene i arbeidsmarkedet skal reduseres, tyder derfor resultatene på at mestringstro bør fremmes. Da mestringstro er domenespesifikt og dynamisk, vil det være fruktbart for videre forskning å

undersøke yrkesinteresse og mestringstro blant elever over tid, da de vil moderere mestringstro basert på flere mestringstrokkilder.

Abstract

The labor market in Norway today is highly gender-segregated, which leads to a number of problems. To reduce gender segregation, there is a need for research that seeks to understand gender differences in occupational interests. Based on social-cognitive career theory's (SCCT) interest model, an experimental survey was conducted that assessed occupational interests and self-efficacy for female-dominated, male-dominated, and neutral occupations among female and male students in their first year of high school. Various paths in the interest model was tested: 1) gender differences in occupational interest for female-dominated, male-dominated, and neutral occupations, 2) gender differences in self-efficacy for female-dominated, male-dominated, and neutral occupations, 3) the relationship between occupational interest and self-efficacy, and 4) self-efficacy as a mediator in the relationship between gender and occupational interest for female-dominated and male-dominated occupations. The analyses indicated that women are most interested in female-dominated occupations, while men are most interested in male-dominated occupations; women have highest self-efficacy for female-dominated occupations, while men have the highest self-efficacy for male-dominated occupations; there is a positive relationship between self-efficacy and occupational interest; women are less interested in male-dominated occupations partly because they have lower self-efficacy for male-dominated occupations, and men are less interested in female-dominated occupations partly because they have lower self-efficacy for female-dominated occupations.

The study's results confirm that there are gender differences in occupational interests among students that align with the gender-segregated labor market. The findings further support SCCT's assumption that self-efficacy is a central factor in understanding the relationship to occupational interests, and that gender is a career-relevant factor. These results suggest that it is important to design interventions that can promote self-efficacy to address

the gender-segregated labor market. Since self-efficacy is domain-specific and dynamic, it would be fruitful for future research to examine occupational interests and self-efficacy among students over time, as they will moderate self-efficacy based on different sources of self-efficacy.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	1
Sammendrag.....	2
Abstract	4
Introduksjon	8
Teoretisk og empirisk forankring.....	10
<i>Kjønnsdelt arbeidsmarked.....</i>	10
<i>På hvilke måter er arbeidsmarkedet kjønnsdelt? .....</i>	10
<i>Kan ulikhet i evner og ferdigheter være årsak? .....</i>	12
<i>Sosial-kognitiv karriereteori (SCCT).....</i>	13
<i>Yrkesinteresser.....</i>	14
<i>Mestringstro .....</i>	15
<i>SCCT og det kjønnsdelte arbeidsmarkedet.....</i>	18
<i>Kjønnsforskjeller i yrkesinteresser.....</i>	18
<i>Kjønnsforskjeller i mestringstro .....</i>	18
<i>SCCT og kjønn .....</i>	19
<i>Miljømessige faktorer.....</i>	20
<i>Studiens hensikt.....</i>	22
<i>Hypoteser .....</i>	24
<i>Eksplorerende spørsmål.....</i>	25
Metode	26
<i>Utvalg.....</i>	26
<i>Prosedyre .....</i>	27
<i>Forskningsetiske vurderinger .....</i>	28
<i>Instrumenter .....</i>	30
<i>Utvalgte yrker (faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling).....</i>	30
<i>Yrkesrettet mestringstro.....</i>	32
<i>Yrkesinteresse .....</i>	33
<i>Personvariabel om mestringstro .....</i>	34
<i>Status for karriereutforskning .....</i>	34
<i>Yrkenes antatte kjønnsfordeling .....</i>	34

<i>Studiens design</i>	35
<i>Dataanalyse</i>	35
Resultat	37
<i>Faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling, kjønn og yrkesinteresse</i>	37
<i>Faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling, kjønn og mestringstro</i>	38
<i>Korrelasjon mellom mestringstro og yrkesinteresse</i>	40
<i>Kjønn og yrkesinteresse, med mestringstro som mediator</i>	41
<i>Eksplorerende spørsmål om yrkesinteresse, mestringstro og kjønn</i>	44
Diskusjon	48
<i>Hovedfunn</i>	49
<i>Uventede funn</i>	51
<i>Implikasjoner</i>	53
<i>SCCT og kjønn</i>	53
<i>Miljømessige faktorer</i>	55
<i>Begrensninger</i>	57
<i>Praktiske implikasjoner og fremtidig forskning</i>	59
Avslutning	60
Kilder	62
Appendix A	75
Appendix B	76
Appendix C	101
Appendix D	102
Appendix E, Tabell 1	103

Introduksjon

Forrige regjering hevder at ett av Norges største likestillingsutfordringer er det vedvarende problemet med et kjønnsdelt arbeidsmarked (Regjeringen, 2021). Blant alle norske arbeidstakere, jobber 85 % i yrker som er mannsdominerte eller kvinnedominerte (Kandal, 2021). Kvinner er overrepresentert i yrker og næringer i offentlig sektor, mens menn dominerer i privat sektor. Dette fører til store lønnsforskjeller, da jobbene i privat sektor utgjør de øverste ti prosentene i lønnsfordelingen (Fløtre & Tuv, 2022). Det svekker også rettferdighet og økonomisk effektivitet (Ellingsæter, 2013). Det påvirker karrieremobilitet, arbeidsautonomi, fremmer kulturelle kjønnsstereotyper og fører til mindre fleksibilitet i arbeidsmarkedet. Det fører med andre ord ikke bare til problemer for selve individet, men også for samfunnet som helhet. Det er derfor viktig å redusere yrkesgapet mellom kvinner og menn. For å redusere kjønnssegregasjonen må man forstå hvorfor kvinner og menn har ulike yrkesinteresser, og til slutt danner ulike yrkesvalg.

For over 40 år siden publiserte Betz og Hackett (1981) en studie hvor de ønsket å forstå hvorfor kvinner er underrepresentert i så mange ulike yrker. Deres resultater indikerte at mestringstro var en sentral faktor for å forstå kvinners lave interesse for mannsdominerte yrker. Menn, derimot, viste høy mestringstro uansett kvinne- eller mannsdominans (Betz & Hackett, 1981). Studien førte til introduksjonen av sosial-kognitiv teori innenfor arbeidspsykologien. Tilnærmingen ble senere utviklet til sosial-kognitiv karriereteori (SCCT), der mestringstro er et sentralt begrep. Innenfor SCCTs interessemodell hevdes det at mestringstro vil predikere yrkesinteresser (Lent & Brown, 2019). Interesse for et yrke utvikles altså på bakgrunn av at man har gunstige oppfatninger om sine evner til prestasjon i yrket, men også de sannsynlige utfallene av sin deltakelse i yrket. Ingen interesse for ulike yrker tenkes å skyldes lite tro på egne evner, og at man antar at utfallene blir negative. SCCT er et samlende teoretisk rammeverk som forsøker å forklare hvordan omgivelsene, kognisjonen og

personlige faktorer bidrar til karriereutvikling. Ett av de personlige faktorene er kjønn, som tyder på å være av sterk betydning for yrkesinteresser (Su et al., 2009).

Denne oppgaven har et mål om å få en bedre forståelse for om det finnes kjønnsforskjeller i yrkesinteresse blant norske elever, og hvorfor det eventuelt er slik, med fokus på mestringstro. Dersom Norge skal få et kjønnslikt arbeidsmarked, må man forsøke å avdekke hvorfor kvinner og menn ofte velger yrker der ens eget kjønn er sterkt representert. Det kjønnsdelte arbeidsmarkedet er et dagsaktuelt tema, da det er varig kjønnsdelt (Wagner et al., 2020). Problemstillingen er derfor særlig viktig og aktuell. På samme tid er det lite forskning i Norge som forsøker å forstå yrkesinteresser ut ifra sosial-kognitiv karriereteori, og spesielt mestringstro. Denne studien vil forsøke å fylle dette gapet ved å studere norske elevers interesse for kvinnedominerte, mannsdominerte og nøytrale yrker, og utforske rollen mestringstro har i forholdet mellom kjønn og yrkesinteresser. SCCT vektlegger mestringstro som en sentral faktor i yrkesinteresse og -valg (Lent et al., 1994). Det vil derfor også være interessant å undersøke om elevene anser tro på egne evner som en viktig faktor i valg av fremtidig yrke, og om de i det hele tatt har vurdert fremtidige yrker, samt om interessemodellens antakelser kan generaliseres blant norske kvinner og menn.

Opgaven vil starte med et teorikapittel som først forklarer hvordan arbeidsmarkedet er kjønnsdelt, og vil deretter introdusere SCCT. Studiens hensikt og hypoteser vil så presenteres. Dette blir fulgt av metodekapittelet, og deretter studiens resultater. Resultatene vil så diskuteres i lys av presentert teori og empiri. Avslutningsvis vil begrensninger og praktiske implikasjoner gjøres rede for.

Teoretisk og empirisk forankring

Kjønnsdelt arbeidsmarked

I Europa i dag er kvinner underrepresentert i arbeidsmarkedet (European Commission [EC], u.å.). Over 10 % flere menn enn kvinner er arbeidstakere. I Europa, og resten av verden, er Norden blant de landene som har mest likestilling blant menn og kvinner i arbeidslivet (Mustosmäki et al., 2021). For andre land er vi blitt et forbilde for hvordan man skal forme muligheter i arbeidsmarkedet og omsorgsroller. Det har aldri vært så mange kvinner som tar høyere utdanning enn i dag, og det er langt flere kvinner enn menn som faktisk tar høyere utdanning (Hamre, 2016). Likevel er arbeidsmarkedet i Norge, og Europa generelt, svært kjønnsdelt.

På hvilke måter er arbeidsmarkedet kjønnsdelt?

Det kjønnsdelte markedet, også kalt kjønnssegregasjon, kan deles inn i horisontal og vertikal segregasjon (Bettio et al., 2009). Horisontal segregering er over- eller underrepresentasjon av en gruppe i et yrke eller sektor, hvor kvinner og menn arbeider i ulike yrker, sektorer og bransjer (Reisel et al., 2019). Vertikal segregering er basert på jobbkvalitet, hvor menn blir plassert i posisjoner med høyere lønn og autoritet (Eagly et al., 2020). I Norge finnes det en betydelig dominans av menn i toppstillinger; i 2021 var kun 37.6 % av alle ledere kvinner (SSB, 2022). Prosessen med å eliminere vertikal segregasjon har likevel vært substansiell, og den større utfordringen nå er horisontal segregasjon (Gram, 2021). Selv om kvinner i Norge har høyere nivå av utdanning enn menn, betyr ikke det at arbeidsmarkedet blir mindre kjønnsdelt. Kvinner arbeider mer deltid enn menn, men på samme tid arbeider de mye mer enn menn når man kombinerer private ansvar og omsorgsansvar (EC, u.å.). En annen fremtredende forskjell blant kjønnene i arbeidsmarkedet er fordeling i offentlig og privat sektor. Langt flere kvinner er sysselsatt i offentlig sektor (>70 % kvinner), mens flere menn arbeider i privat sektor (64 % menn). Ser man enda nærmere på ulike næringer,

dominerer langt flere kvinner i helse- og sosialtjenester og undervisning. Menn, derimot, dominerer blant annet i bygge- og anleggsvirksomhet, industri, transport og lagring (SSB, u.å.). Dette sier noe om et gjentakende kjønnsmønster i arbeidsmarkedet, hvor jenter og gutter enda velger tradisjonelt.

Kjønnssegregasjon skaper både normative og politiske problemer, samt for de som befinner seg i arbeidsmarkedet (Ellingsæter, 2013). Ett av problemene er knyttet til lønn, hvor det kjønnsdelte arbeidsmarkedet kan forklare omtrent 40 % av timelønnsforskjellen mellom menn og kvinner (CORE, 2020). Enda er det store ulikheter i lønn for kvinner og menn (Bettio et al., 2009). Mye av årsaken til dette er at yrker og bransjer med høyere kvinneandel ofte har lavere lønn enn yrker og bransjer med høy andel av menn (SSB, 2021). Startlønn og individuelle lønnsøkninger er lavere for kvinner enn menn, og for hver 100-lapp en mann tjener, tjener kvinner 89 kroner (Kandal, 2021). Når et yrke blir «feminisert», dvs. dominert av flere kvinner, ser man også en reduksjon i lønn. Sammenligner man kvinner og menn som har samme yrke, like lang utdanning og alder, vil kvinner fortsatt tjene 8 % mindre enn menn (CORE, 2020).

En annen utfordring er at et kjønnsdelt arbeidsmarked kan føre til begrenset arbeidskraftmobilisering og manglende utnyttelse av arbeidskraftressurser. Ifølge Regjeringen (2021) er behovet for arbeidskraft fremover stort, blant annet i helse- og omsorg. Et kjønnsdelt arbeidsmarked gjør at det blir vanskeligere å rekruttere arbeidskraft til bransjer med høy kjønnsdominans. Dette kan føre til at kommuner ikke får dekket behovet for arbeidskraft, og at kvaliteten og kompetanse til å gi gode og likeverdige tjenester til innbyggerne reduseres. Økt likestilling og kjønnsbalanse vil gjøre at både kvinner og menn vil søke seg til områdene som mangler arbeidskraft (Regjeringen, 2021). I Norge står vi overfor en stor utfordring med en stadig eldre befolkning, og større behov for å dekke etterspørselen av bemanning i helse- og omsorgssektoren (Aursand, 2013). Dagens utdanningsmønster må

endres for å dekke behovet for etterspørselen. Blant de som jobber innenfor helse og omsorg, utgjør kvinner 83.6 %. Dette betyr at menn kanskje er den største unyttede ressursen i omsorgstjenesten (Helse- og omsorgsdepartementet, 2013). For at samfunnet skal løse eldrebølgen som kommer, må flere menn inn i helse- og omsorgsyrkene. En større balanse mellom kjønnene vil ikke bare øke trivsel og fleksibilitet på arbeidsplassen, men det vil også øke likestilling mellom kjønnene (Regjeringen, 2021). Det er med andre ord kun fordeler ved å rekruttere flere menn.

Også en rapport av Bettio et al. (2009) peker på problemer knyttet til jobbkvalitet, kompetanse og arbeidskraft. Om noen år vil det bli mangel på både arbeidskraft og kompetanse for flere kvinnedominerte og mannsdominerte yrker. Forskjellen er at de kvinnedominerte yrkene er lavt kvalifiserte yrker, mens de mannsdominerte er høyt kvalifiserte yrker. En desegregasjon kan favorisere omfordeling av arbeidskraft, og vil også gi mulighet for utvikling av høyere kompetanse. For at dette skal skje må man forsøke å få flere menn inn i kvinnedominerte yrker, mens man må få flere kvinner inn i mannsdominerte yrker. I tillegg viser analyser at det er store forskjeller i favør av menn, når det gjelder karrieremuligheter og tilgang til lederstillinger, mens kvinner er mye mindre utsatt for lange arbeidstimer. Alt dette kanaliseres på grunn av yrkessegregering (Bettio et al., 2009).

Kan ulikhet i evner og ferdigheter være årsak?

Hvorfor jenter og gutter fortsatt går for yrker som ofte stemmer overens med samfunnets sosiale roller kan kanskje forklares med utgangspunkt i fundamentale kjønnsforskjeller. I flere århundrer har mennesker vært opptatt av ideen om kjønnsforskjeller, og er enda status for debatt i dag (Hyde, 2014). For snart 50 år siden publiserte Maccoby og Jacklin (1974) en forskningsartikkel som konkluderte med at det finnes reliable kjønnsforskjeller i matematikk, spatiale og verbale evner. Videre viste resultatene at menn hadde bedre ferdigheter på matematiske og spatiale tester, mens kvinner hadde bedre ferdigheter i verbale tester.

Narrativet om at kvinner og menn har ulike kognitive og psykologiske evner dominerer enda i dag, og pekes derfor på som en mulig årsak for det kjønnsdelte arbeidsmarkedet. Senere metaanalyser som har undersøkt kjønnsforskjeller i kognitive evner, slår fast at det finnes små, trivielle forskjeller (Hyde, 2016; Lindberg et al., 2010). Det finnes dog noen små forskjeller i spatiale evner og vanskelig problemløsning (Lindberg et al., 2010; Voyer, 2011). Menn og kvinner er altså ganske lik på de fleste, men ikke alle, psykologiske og kognitive variabler (Hyde, 2016). Kvinner og menn har altså tilsvarende like evner til å mestre de samme yrkene, men likevel er det kjønnsforskjeller i yrkesvalg. En annen tilnærming antar at det ikke er faktiske kognitive evner som kan forklare kjønnsforskjeller, men heller troen på evnene til å mestre ulike oppgaver og handlinger (Lent & Brown, 2019; Bussey & Bandura, 1999). Denne teoretiske tilnærmingen som ligger til grunn for dette arbeidet forklares nærmere nedenfor.

Sosial-kognitiv karriereteori (SCCT)

Sosial-kognitiv karriereteori (SCCT) er en teoretisk tilnærming til hvordan karriere utvikles (Lent & Brown, 2019). Det er altså et rammeverk som forsøker å forklare hvordan dynamiske prosesser og mekanismer arbeider for ulike modeller relatert til karriereutvikling (Lent et al., 1994). I tidligere stadier besto SCCT av tre modeller: 1) interessemodellen, 2) valgmodellen og 3) prestasjonsmodellen. I senere tid har to ekstra modeller blitt utviklet, en som forsøker å forklare faktorer som er ansvarlig for tilfredsstillelse og velvære, og en for positiv tilpasning (Lent et al., 2018). Interessemodellen forsøker å forklare hvordan akademiske interesser og yrkesinteresser utvikles (Lent & Brown, 2019). Valgmodellen sier noe om hvordan utdannings- og karrierevalg dannes, mens prestasjonsmodellen forklarer hvilke faktorer som påvirker akademisk og karriererelatert suksess (både prestasjon og utholdenhet) (Lent & Brown, 2019).

I bunnen av SCCT ligger sosial-kognitive idéer og antakelser, utviklet av Bandura (1986, referert i Lent et al., 1994). Sosial-kognitiv teori er tuftet i en modell av triadisk gjensidig kausalitet (Bussey & Bandura, 1999). Dette refererer til en gjensidig innvirkning mellom tre variabler: miljø, atferd og personfaktorer. Disse tre variablene påvirker hverandre, og resulterer i handling, læring og atferd. SCCT vektlegger også at samhandlingen mellom disse variablene er dynamiske, fordi mennesket og omgivelsene er i stadig utvikling og forandring. Hvordan mennesker utvikler karriereinteresser, -valg og -mål er altså en dynamisk og gjensidig prosess mellom omgivelsene, atferd og personfaktorer (Lent et al., 1994).

Yrkesinteresser

Lent et al. (1994) definerer yrkesinteresser som «mønstre av liker, misliker og likegyldighet med henhold til karriererelevante aktiviteter og yrker». Innenfor SCCTs interessemodell vil mestringstro predikere utfallsforventninger, og både mestringstro og utfallsforventninger vil i sin tur predikere interesse (Lent & Brown, 2019). I løpet av barndommen og ungdomstiden blir man ofte eksponert for en rekke mulige karriererelevante aktiviteter, både direkte og indirekte (Bussey & Bandura, 1999). I tillegg blir man kanskje pushet av omgivelsene til å følge visse karriereveier. Gjennom tidligere mestringserfaringer, sosial modellering, verbal feedback og fysiologiske reaksjoner, kan ungdom forme en følelse av mestringstro for bestemte handlinger og oppgaver (Lent et al., 1994). Slik kan de tilegne seg forventninger om utfallet til prestasjoner. Ifølge SCCT er oppfatning om mestringstro og utfallsforventning det som i hovedsak vil fremme interesser. Når mennesker oppfatter at de har evnene til å mestre en aktivitet og at utfallet vil bli positivt, er det større sannsynlighet for en varende interesse i aktiviteten. Ingen interesse for ulike aktiviteter/domener, tenkes å skyldes lite tro på sine egne evner og en antakelse om at utfallene blir negative (Lent et al., 1994).

Interessemodellen er en innebygd komponent innenfor valgmodellen, som hevder at interesser, mestringstro og utfallsforventninger er viktige for å forklare utvikling av valgmaal (Lent & Brown, 2019). De kan likevel studeres uavhengig fra hverandre. De tidligste funnene for interessemodellen presenteres av Lent et al. (1994), som fant at mestringstro var betydelig relatert til utfallsforventninger, og at både mestringstro og utfallsforventninger var høyt assosiert med interesse. Dette støttes også av senere metaanalyser, hvor resultatene indikerte at relasjonen mellom mestringstro, utfallsforventninger og interesser var stor (Rottinghaus et al., 2003; Sheu et al., 2010; Lent et al., 2018). Både tidlige og senere metaanalyser viser altså stabile resultater angående interessemodellen. Metaanalysen av Rottinghaus et al. (2003) fant også at korrelasjonen mellom mestringstro og interesse forblir relatert, selv om man kontrollerer for kjønn. Interessemodellen viser seg altså å være stabil på tvers av kjønn, særlig innenfor STEM-domener (Lent et al., 2018). Det betyr at mye av interessemodellens antakelser kan generaliseres på tvers av kjønn, slik at modellen kan forklare sammenhengen mellom mestringstro og yrkesinteresser både for menn og kvinner (Lent et al., 2018). At interessemodellen viser seg å ha god prediktiv nytte for kvinner, indikerer at mye av SCCTs antakelser har en bred relevans. Dersom vi ønsker et mindre segregert arbeidsmarked, er det viktig å undersøke hvorfor gutter og jenter tidlig utvikler forskjellig interesse, og hvorfor de vedvarer frem til de skal danne karrierevalg. Ifølge SCCT vil mestringstro være en viktig faktor for å forklare dette (Lent & Brown, 2019).

Mestringstro

Mestringstro har en sentral rolle innenfor sosial-kognitiv teori (Bandura et al., 2001b). Mestringstro handler om menneskers tro og vurderinger på sine evner/ferdigheter til å organisere og utføre handlinger som kreves for å opprettholde ulike prestasjoner (Bandura, 1986). Grunnlaget for sosial-kognitiv teori er perspektivet om mennesket som agent i eget liv (*agency*) (Bandura, 2006). Det betyr at mennesker kan utøve kontroll over egen fungering, vi

er proaktive, selv-regulerende og selv-reflekterende (Bandura, 2012). Vi er med andre ord ikke blanke tavler som formes av ytre hendelser (Bussey & Bandura, 1999). Menneskets evne til å utøve kontroll over sine handlinger og kognisjoner opererer gjennom mekanismene til personlig *agency* (Bandura, 1993), der mestringstro anses som en av de mest sentrale mekanismene. Dette er fordi at mestringstro påvirker tilpasning og forandring, hvordan vi tenker, føler, motiverer oss selv og oppfører oss (Bandura, 2001a; Bandura, 1993). Mestringstro har også en stor påvirkning på ambisjoner. Det vil påvirke hvor mye man forplikter seg til ambisjonene, kvalitet av analytisk og strategisk tenking, nivå av motivasjon og utholdenhet når man møter utfordringer og tilbakeslag (Bandura, 2001a). Hvis mennesker ikke tror de kan oppnå ønskede utfall av sine handlinger, vil de heller ikke ha motivasjon til å handle eller møte vanskeligheter. Mestringstro er derfor grunnlaget for menneskelig *agency* (Bussey & Bandura, 1999).

Mestringstro utvikles på fire forskjellige måter (Bandura, 2012). Den første måten er tidligere mestringserfaringer, som anses å være den viktigste kilden (Byars-Winston et al., 2017). Dersom man opplever å suksessfullt fullføre en oppgave, vil tro på evner og ferdigheter til å mestre liknende aktiviteter i fremtiden øke. Suksess vil altså fremme mestringstro, mens feil vil svekke det. Samtidig vil mennesker som kun opplever enkel suksess forvente raske resultater, og vil ikke holde ut så lenge når de møter på utfordringer. Kun ved å møte utfordringer gjennom utholdenhet kan man utvikle sterk og motstandsdyktig mestringstro. Den andre måten er sosial modellering. Ved å observere andre lik en selv prestere bra gjennom iherdig innsats, vil det føre til oppfatninger og ambisjoner om sine egne evner. Den tredje måten er sosial overbevisning. Tilbakemeldinger fra andre kan hjelpe med å utvikle større utholdenhet i møte med utfordringer og hindringer. Den fjerde måten Bandura beskriver er fysiologiske reaksjoner. Mennesker stoler på sine fysiske og emosjonelle tilstander for å vurdere sin mestringstro. Fysiske og emosjonelle tilstander, som svetting eller stress, kan påvirke opplevelse av mestringstro (Bong & Skaalvik, 2003). Dette fordi at følelse

av ubehag kan ha påvirkning på kognitiv prosessering, altså at det kan mistolkes som lav mestringstro, når det egentlig er angst og uro de kjenner på (Bandura, 2012). Mennesker vil altså basere sin mestringstro gjennom kognisjon (tidligere mestringserfaringer), i tillegg til personlige (emosjonelle tilstander) og miljømessige faktorer (modeller og tilbakemelding fra andre). På bakgrunn av de fire kildene, anses mestringstro som et aktivt og dynamisk trekk (Lent et al., 1994). Det er spesifikt til bestemte typer oppgaver og handlinger, som aktivt samhandler med andre mennesker, atferder og kontekstuelle faktorer. Mestringstro er altså ikke det samme som objektivt vurderte evner eller ferdigheter. Det er ikke de faktiske evnene eller ferdighetene en person har som er sentralt, men heller troen på bruk av evnene eller ferdighetene til å suksessfullt mestre ulike situasjoner. I tillegg er mestringstro noe som modifieres hele tiden, basert på de fire kildene av informasjon.

Innenfor SCCT vil mestringstro påvirke hvilke yrkesvalg mennesker tar, deres ambisjoner, hvor mye innsats de legger i ulike handlinger, hvor lenge de kan holde ut, prestasjon og suksess, osv. Mestringstro blir ofte ansett som nøkkelelementet innenfor SCCT, og noen ganger eneste faktor av betydning (Lent & Brown, 2019). Likevel viser forskning at mestringstro ikke opererer alene, og noen ganger vil det heller ikke være den sterkeste prediktoren for en gitt avhengig variabel. Funn indikerer at det ofte spiller en indirekte rolle til ulike avhengige variabler, i tillegg til at det ikke nødvendigvis er den som har den største direkte rollen til avhengige variabler. For eksempel kan høyere mestringstro føre til sterkere interesse, som igjen kan legge til rette for valgsmål. Samtidig viser forskning at folk vil utvikle interesser i aktiviteter der de kan oppnå ønskede resultater for seg selv og andre. Dette betyr at SCCT involverer flere variabler som jobber sammen, og mestringstro er en av dem, i stedet for å være den eneste dominerende faktoren. (Lent & Brown, 2019). SCCTs teoretiske grunnlag med fokus på kjønn, yrkesinteresser og mestringstro er den generelle modellen som vil brukes i min studie.

SCCT og det kjønnsdelte arbeidsmarkedet

Kjønnsforskjeller i yrkesinteresser

Selv om interessemodellens antakelser tyder på å være like for både kvinner og menn, betyr ikke det at de har like yrkesinteresser. En metaanalyse som undersøkte kjønnsforskjeller i interesse viste at menn foretrekker å arbeide med ting (f.eks. teknologi), mens kvinner foretrekker å arbeide med mennesker (f.eks. omsorgsykker) (Su et al., 2009). Dette stemmer overens med kjønnsfordelingen av yrker i Norge (Fredriksen, 2019). Menn skårer mye høyere på preferanse for ingeniørarbeid, vitenskap og matematikk enn kvinner (Gati & Perez, 2014; Su et al., 2009). Kvinner, derimot, foretrekker å gi helsetjenester, kommunale tjenester, arbeide i offentlig sektor og bruke kunstneriske ferdigheter. Kvinner har altså en preferanse for sosiale og kunstneriske felt. Derfor er såkalte HEED-yrker (*Health care, elementary education and the domestic sphere*) kvinnedominert, mens STEM (*Science, technology, engineering and mathematics*) er dominert av menn. Kvinner og menn foretrekker altså jobber som er dominert av sitt eget kjønn (Miller & Hayward, 2006). Også videregående elever har yrkesinteresse som stemmer overens med kjønn, hvor gutter er mer interessert i STEM, mens jenter er mer interessert i HEED (Barth et al., 2018; Tellhed et al., 2017). Det finnes også studier som indikerer at gutter og jenter har ulike interesser helt fra barneskolealder, og at de er stabile frem til de er omtrent 40 år (Low et al., 2005; Jones & Rua, 2000; Pässler & Hell, 2020). Det finnes altså store kjønnsforskjeller i yrkesinteresse, hvor forskjellene er tydelig helt fra barneskolealder, til ungdomstid og voksen alder.

Kjønnsforskjeller i mestringstro

Ett av de tidligste studiene på kjønnsforskjeller i mestringstro kommer fra Betz og Hackett (1981). De ønsket å undersøke hvorfor kvinner er underrepresentert i mange ulike yrker, og tok utgangspunkt i mestringstro. Studiens resultater indikerte signifikante og konsistente kjønnsforskjeller i mestringstro når det gjelder mannsdominerte vs. kvinnedominerte yrker.

Menn rapporterte høy mestringstro både for kvinnedominerte yrker og mannsdominerte yrker, mens kvinner rapporterte langt høyere mestringstro for kvinnedominerte yrker sammenlignet med mannsdominerte yrker. Disse funnene har blitt replisert i senere studier som har studert forskjell i mestringstro blant menn og kvinner relatert til forskjellige yrker og utdanninger (både i ungdomsskole- og vgs.-alder) (Bandura et al., 2001b; Barth et al., 2018; Diseth et al., 2014; Tellhed et al., 2017). Når det gjelder STEM, finnes det klare kjønnsforskjeller relatert til mestringstro; menn har mye større skåre på mestringstro sammenlignet med kvinner (Tellhed et al., 2017; Barth et al., 2018). Kvinner har tro på at de vil gjøre det bra i kvinnedominerte HEED-yrker (Tellhed et al., 2017). Menn antar at de mestrer manns- og kvinnedominerte yrker like bra (Betz & Hackett, 1981; Tellhed et al., 2017). Summert antyder litteraturen klare kjønnsforskjeller i mestringstro, hvor tradisjonaltiteten av yrker (f.eks. kvinnedominerte eller HEED) er en viktigere faktor i mestringstro for kvinner, sammenlignet med menn. SCCT vektlegger derfor kjønn som en karriererelevant faktor, som kan påvirke både mestringstro og yrkesinteresser (Lent et al., 1994).

SCCT og kjønn

Studier indikerer at interessemodellen har en bred nytte på tvers av kjønn (Lent et al., 2018; Rottinghaus et al., 2003). Slik kan SCCT bidra til å forklare yrkesinteresser generelt, samtidig som den forsøker å forstå karriereinteresser for spesifikke grupper (Lent & Brown, 2019). Med andre ord forsøker også SCCT å forstå hvordan visse aspekter ved en person (f.eks. kjønn) kan påvirke karriereutvikling. I tillegg til mestringstro og utfallsforventninger, antas derfor kjønn å være en karriererelevant faktor (Lent et al., 1994). Dette er fordi at kjønn er konstruert på måter som fører til visse karriererelevante læringserfaringer, for eksempel via forskjellig sosialiseringprosesser, sosial modellering, støtte fra andre, osv. Miljømessige faktorer er på denne måten også relevant for å forstå karriereutvikling. Teorien vektlegger altså at visse aspekter ved en person og miljøet rundt kan fremme eller begrense utøvelsen av

personlig agency i karriereutvikling (Lent et al., 1994). Det er altså ikke biologi som er viktig, men heller hvilke reaksjoner et kjønn vekker fra andre mennesker og samfunnet rundt, samt hvordan de passer inn i mulighetsstrukturen for karriereatferd. Med andre ord kan kjønn bidra til å påvirke omgivelser og muligheter som er tilgjengelige (Lent et al., 1994). SCCT hevder derfor at kjønnsforskjeller i interesse i stor grad skyldes ulik tilgang til bl.a. muligheter, støtte og sosialiseringprosesser (Lent et al., 1994).

Miljømessige faktorer

SCCT hevder at kjønnsforskjeller i mestringstro kan skyldes forskjellig tilgang til mestringstrokkilder (Lent et al., 1994), samt andre miljømessige faktorer (Byars-Winston et al., 2017). Kjønn vil samhandle og påvirke naturen og variasjonen av læringserfaringer de møter, mens kulturelle og miljømessige kontekster (f.eks. kjønnsstereotyper og sosialisering) kan forme hvilke mekanismer ved mestringstroinformasjonen som får verdi. I Betz og Hacketts (1981) studie foreslo de at forskjellig sosialisering og tilgang til mestringstrokkilder er det som fører til ulik mestringstro mellom kvinner og menn. Som barn lærer vi gjennom å observere eller modellere andre, spesielt hvis de anses som viktige eller beundringsverdige (Bussey & Bandura, 1999). Jenter vil ofte observere kvinnelige modeller, og gutter mannlige modeller. Slik kan barn lære hva som anses som kjønnspassende atferd, og dette kan svekkes eller fremmes gjennom mestringstrokkilder. Slik kan barn finne ut hvilken atferd som er kjønnsknyttet, og sosiale reaksjoner er viktige kilder av informasjon som kan konstruere kjønnsforståelse. Ofte vil omgivelsene promotere tradisjonelle kjønnssyn, som vil ha innvirkning på mestringstro (Bussey & Bandura, 1999). På bakgrunn av dette kan vil omgivelsene bidra til å påvirke karriereutvikling (Lent et al., 1994). I tillegg hevder Bussey og Bandura (1999) at forskjell i mestringstro også skyldes kjønnsstereotyper.

Mange studier har funnet støtte til antakelsen om at kilder til mestringstro og stereotyper kan føre til ulik mestringstro og yrkesinteresse; jenter som har foreldre som viser negative

holdninger om jentenes evner i mattekunnskaper, rapporterer lavere mestringstro i matterelaterte oppgaver (Bleeker & Jacobs, 2004). På grunn av lavere mestringstro for evner i matematikk, var det også mindre sannsynlig at jentene gikk for vitenskapelige studier senere. En metaanalyse av Byars-Winston et al. (2017) fant at kilder til mestringstro hadde en svakere korrelasjon til mestringstro blant kvinner enn menn i STEM-domener, som kan skyldes at kvinner har mindre tilgang til kilder til mestringstro enn menn, noe som også Betz og Hackett (1981) observerte. En metaanalyse av Sheu et al. (2018) støttet funnene til Byars-Winston et al. (2017), hvor de observerte at ulike kilder til mestringstro vil ha ulik prediktiv kraft blant kjønnene. For eksempel var tidligere mestringserfaringer viktigere for menn i å øke mestringstro, mens for kvinner var det viktigere å observere andres prestasjoner. Dette kan skyldes forskjellige sosiale og kulturelle forventninger knyttet til kjønn, som at kvinner blir mindre oppmuntret til å forfølge yrker innenfor STEM, og dette gjør at de i mindre grad enn menn opplever mestringserfaringer og positiv tilbakemelding på prestasjoner innenfor disse fagområdene (Sheu et al., 2018). Miljømessige faktorer, som kjønnsstereotyper eller sosialisering, kan altså bidra med forskjellig tilgang til mestringstrokilder for kvinner og menn, som deretter vil føre til kjønnsforskjeller i mestringstro, og til slutt yrkesinteresse (Lent et al., 1994).

Forskning støtter idéen om at kvinner har lavere interesse for mannsdominerte yrker og STEM-domener, er relatert til deres lave mestringstro for STEM og mannsdominerte yrker (Bandura et al., 2001b; Chan, 2022; Lapan et al., 1996; Tellhed et al., 2017). Dette gjelder likevel ikke for menn. Studien til Tellhed et al. (2017) fant at menn rapporterte lav interesse for HEED-yrker, men at de likevel rapporterte like høy mestringstro både for HEED og STEM. Det tyder derfor på at mestringstro kan være mye av grunnen til at kvinner har lav mestringstro for mannsdominerte yrker, men at det ikke er like relevant for å forstå menns lavere interesse for kvinneedominerte yrker. Mestringstro vil altså ikke forklare hele bildet,

dvs. at det ikke alene kan forklare kjønnsforskjeller i yrkesinteresse (Tellhed et al., 2017). Chan (2022) fant at kjønnsforskjeller i mestringstro og interesse for STEM-yrker var sterkere blant studenter som hadde stereotypiske syn på kvinne- og mansroller, noe som kan tyde på at stereotyper vil fremme kjønnsforskjeller i yrkesinteresse. Litteraturen tyder derfor på at mestringstro spiller en sentral rolle i å forstå sammenhengen med yrkesinteresser, og at det kan være en av årsakene til kvinner og menns lave interesse for henholdsvis mannsdominerte og kvinnedominerte yrker.

Studiens hensikt

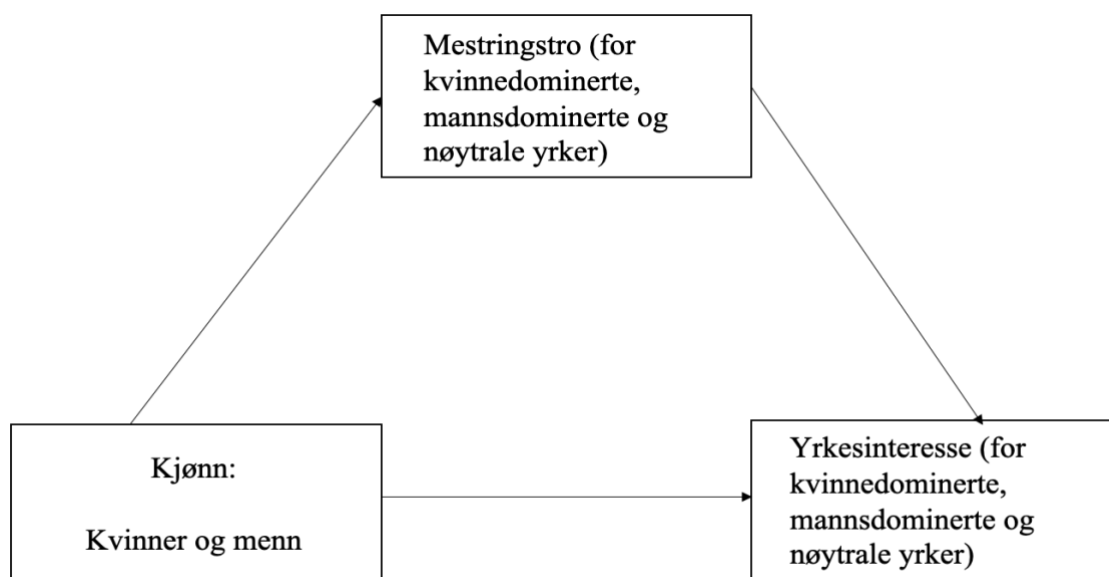
Formålet med denne studien er å undersøke norske elevers yrkesinteresser og mestringstro på bakgrunn av et kjønnsdelt arbeidsmarked. I arbeidet med litteratursøk til oppgaven er det funnet svært få norske rapporter eller studier som inkluderer mestringstro som en faktor for å forklare hvorfor arbeidsmarkedet er så kjønnsdelt (Diseth et al., 2014; Reisel et al., 2019). Dette er noe underlig, for selv om kjønnssegregasjon ikke kun har én underliggende årsak, antas mestringstro å være en viktig underliggende faktor. Denne studien vil derfor bidra med å undersøke om det finnes kjønnsforskjeller i yrkesinteresser og mestringstro, sett i lys av SCCT og det kjønnsdelte arbeidsmarkedet i Norge. Norske rapporter og studier har også tendens til å rette fokus mot jenter og kvinners valg av yrke, og da mindre fokus på å forstå hvorfor menn ikke velger kvinnedominerte yrker (Reisel et al., 2019). Det er med andre ord et større kvinnefokus, noe forskere med utgangspunkt i SCCT også ofte har (Lent et al., 2018). Tidligere forskning har også som regel tatt for seg forskjeller i STEM-felt. Slike studier forsøker altså å identifisere faktorer som gjør at underrepresenterte grupper ikke velger, eller velger, å arbeide eller studere innenfor STEM (Lent et al., 2018). På denne måten vil studien utvide litteraturen ved å ha et like stort fokus på menns interesse og mestringstro for

kvinnedominerte yrker, samt å inkludere kvinnedominerte vs. mannsdominerte vs. kjønnsnøytrale yrker.

Det er også vanlig at studier inkluderer yrker som inneholder feminine eller maskuline ord i yrkestittelen, for eksempel jordmor eller brannmann. I denne oppgaven er det ingen yrker som har feminine eller maskuline ord, i tillegg til at deltakerne ikke får presentert hvilke yrker som er kvinnedominerte, mannsdominerte eller nøytrale. På denne måten forsøker studien i hovedsak å bidra på to måter: 1) mer kunnskap til SCCT, og 2) mer kunnskap ut ifra et likestillingsperspektiv. Funnene kan bidra til mer kunnskap for SCCT, og forlenge tidligere forskning som har utforsket sammenhengen mellom yrkesinteresser, mestringstro og kjønn. For det andre kan studien kanskje være til hjelp til å forklare noen viktige sammenhenger om hvorfor arbeidsmarkedet er kjønnsdelt, og på denne måten bidra med konkrete forslag til hvordan kjønnssegregasjon kan motarbeides. Denne studien undersøker ulike sammenhenger mellom kjønn, yrkesinteresse og mestringstro for henholdsvis kvinnedominerte, mannsdominerte og nøytrale yrker, som illustrert i Figur 1.

Figur 1

Hypotetisert modell som vil undersøkes, sett i lys av tidligere forskning og SCCT.

Hypoteser

Figur 1 summerer følgende hypoteser:

Hypotese 1. Basert på tidligere forskning som har funnet gjentakende kjønnsforskjeller i yrkesinteresser, forventes det at faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling vil moderere forholdet mellom kjønn og yrkesinteresser.

Hypotese 1a. Kvinner vil rapportere større yrkesinteresse for kvinnedominerte yrker, mens menn vil rapportere større yrkesinteresse for mannsdominerte yrker.

Hypotese 1b. Det vil ikke være noe forskjell i yrkesinteresse for nøytrale yrker blant kvinner og menn.

Hypotese 2. Basert på studier fra Betz og Hackett (1981), Bandura et al. (2001b), Barth et al. (2018), Diseth et al. (2014) og Tellhed et al. (2017) forventes det at faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling vil moderere forholdet mellom kjønn og mestringstro. Spesifikt, kvinner vil rapportere høyere mestringstro for kvinnedominerte yrker, mens menn vil enten rapportere like høy mestringstro for mannsdominerte og kvinnedominerte yrker (Hypotese 2a) eller rapportere like høy mestringstro både for mannsdominerte og kvinnedominerte yrker (Hypotese 2b).

Hypotese 3. I tråd med SCCTs interessemodell, forventes det at mestringstro vil være positivt korrelert med yrkesinteresse.

Hypotese 4. Basert på studier av Bandura et al. (2001b), Chan (2022), Lapan et al. (1996) og Tellhed et al. (2017) forventest det at mestringstro vil mediere forholdet mellom kjønn og yrkesinteresse.

Hypotese 4a. Menn er mindre interessert i kvinnedominerte yrker fordi de har lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker.

Hypotese 4b. Kvinner er mindre interessert i mannsdominerte yrker fordi de har lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker.

Eksplorerende spørsmål

Videre skal det eksplorerer hvorvidt elevene som deltar i studien har begynt å utforske fremtidige yrker (ES1), for hvor viktig de anser troen på egne evner og ferdigheter i forhold til vurdering av en fremtidig jobb (ES2), og om forholdet mellom mestringstro og yrkesinteresse modereres av kjønn for kvinnedominerte, mannsdominerte og kjønnsnøytrale yrker (ES3).

I denne studien vil jeg presentere resultatene av en spørreundersøkelse gjennomført på 1. årselever ved studiespesialiserende i ulike skoler i Trøndelag. Denne aldersgruppa har enda ikke valgt noe retning for fremtidige studier eller yrkesretning, slik at yrkesinteresser vil være helt åpent. Miller & Hayward (2006) hevder også at denne aldersgruppa i stor grad har preferanser som stemmer overens med kjønnsrollestereotyper.

Metode

Dette er en eksperimentell spørreundersøkelse, som inkluderer utvalgte yrker som er manipulert, samt en manipulasjonssjekk. Deltakerne ble bedt om å svare på forskjellige spørsmål knyttet til 12 ulike yrker, blant annet mestringstro og yrkesinteresse.

Manipulasjonssjekken er inkludert for å undersøke om deltakerne tror yrkenes kjønnsfordeling er i samsvar med hvordan yrkene faktisk er kjønnsfordelt.

Utvalg

For å finne minimum antall deltakere for studien, ble det gjennomført en a priori power-analyse ved hjelp av G*Power, versjon 3.1.9.6 (Faul et al., 2007). Resultatene indikerte en utvalgsstørrelse på $N = 158$ for å oppnå 80 % statistisk power slik at en mild til moderat effektstørrelse kan oppdages (Cohen's $f = 0.25$) med 5 % type 1-feil i en repeated measures ANOVA.

Studien inkluderte kun på elever som går 1. året på videregående, med studiespesialisering som utdanningsprogram. Det er flere grunner til dette. For å få svar på hypotesene, måtte vi finne et utvalg som enda ikke har valgt en spesifikk yrkesretning. Det har ikke elever på dette trinnet. De har heller ikke valgt noen retning for de to neste årene av skolegangen, eller videre studier. Det er først senere i skoleåret at de skal danne valg for videre vei- om de ønsker å ta en realfaglig eller samfunnsfaglig retning. De har derfor mulighet til å være interessert i mange forskjellige typer yrker. En annen fordel er at de er gamle nok til å samtykke til å delta i studien selv. Utvalget ble også valgt på bakgrunn av det tyder på at gutter og jenter i denne alderen i stor grad foretrekker yrker som stemmer overens med yrkesmessige kjønnsrollestereotyper (Miller & Hayward, 2006).

Data fra 210 elever ble samlet inn, men ikke alle ble inkludert i dataanalysen. Deltakerne ble ekskludert hvis de 1) hadde svartid på under 10 minutter, 2) jevnt over trykket på de mest

ekstreme valgene (enten item 1 eller 5), ble de ekskludert. Årsaken til en grense på 10 minutter er at det ville tatt 10 minutter å lese gjennom hele spørreskjemaet, uten å besvare spørsmålene. Deltakere som svarte under 10 minutter, ble altså screenet for å se etter mønster med ensidige svar. Basert på eksklusjonskriterium 2 og 3 kunne det avgjøres om deltakerne ga varierte responser, eller om de kun trykket på det samme gjennom hele spørreskjemaet. Det endelige utvalget inkluderte 203 deltakere; derav 88 gutter (43.3 %) og 110 jenter (54.2 %). Fem deltakere svarte at de hadde annet kjønn/ønsket ikke å svare (2.5 %). De fleste (195; 96.1 %) av alle deltakerne var mellom 15 og 17 år, mens åtte (3.9 %) var 18 år eller eldre.

Prosedyre

Da vi ønsket å være til stede i klasserommene under gjennomføring av datainnsamling, startet rekruttering av skoler Trondheimsområdet. Senere ble andre skoler i Trøndelag fylke inkludert. Rekruttering ble derfor gjennomført på videregående skoler i ulike geografiske regioner; 9 skoler i Trondheim og 9 i andre deler av fylket. En skole i Nannestad kommune ble også inkludert. Rektoren til de respektive skolene ble tilsendt en mail med forespørsel om deltakelse til prosjektet. Mailen inneholdt en enkel beskrivelse av prosjektet, omfang og tidspunkt (se Appendix A). De som ikke svarte på mailen, ble oppringt tre virkedager senere. Hvis rektoren ga tillatelse til rekruttering ble kontaktlærere kontaktet, enten via mail eller telefon. Ut av de 19 skolene som ble kontaktet, takket 7 skoler ja til å delta.

Datainnsamling ble gjennomført i klasserommet når alle elevene var samlet. Vi var til stede mens elevene gjennomførte undersøkelsen, slik at vi kunne sørge for å gi elevene informasjon før de startet. Deltakerne ble informert om deler av innholdet i spørreundersøkelsen, nærmere bestemt at de ville bli presentert ulike yrker med en kort yrkesbeskrivelse. Det ble videre presisert at det var viktig å lese gjennom beskrivelsene godt før de svarte på spørsmålene. Spørreskjema ble distribuert på elevenes e-læringsplattform

eller skrevet opp på tavlen, i form av en link. Informasjonsskriv til elevene lå på forsiden av spørreskjemaet, og samtykke skjedd ved å trykke «ja, jeg har lest informasjonen og ønsker å delta» (se Appendix B). Deltakerne ble gitt 45 minutter å fullføre spørreskjemaet.

Spørreskjemaet ble gjennomført elektronisk, via UiO sin surveyportal nettskjema.no (Universitetet i Oslo, 2021). Elever som ikke ønsket å delta i undersøkelsen fikk tilbud om et alternativt opplegg, som var en quiz. Ved å trykke på «nei, jeg ønsker ikke å delta», ble de sendt til en ny side med quiz-link, slik at ingen visste hvem som deltok og ikke deltok.

Elevene som etter hvert ble ferdige med spørreundersøkelsen fikk tilbud om å ta quizen, for å unngå forstyrrelse for de andre som enda ikke var ferdige. Datainnsamling ble gjennomført fra oktober 2022 til januar 2023.

Forskningsetiske vurderinger

I forskningsprosjektet har det hele tiden vært fokus på etiske hensyn overfor deltakerne. Som forskere er vi underlagt forskningsetikkloven, som skal sørge for at forskning skjer i henhold til forskningsetiske normer (Forskningsetikkloven, 2017, § 4). Oppgaven ble utført i samsvar med retningslinjene gitt av Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) og Norsk Senter for Forskningsdata (NSD). Noen av deltakerne i studien er 15 år. NSD skriver at forskningsprosjekter hvor det ikke innhentes sensitive data eller særlige kategorier av personopplysninger, kan ungdom over 15 år ofte samtykke selv (NSD, u.å.). I tråd med NSD gjorde vi en skjønsmessig helhetsvurdering om at elevene kunne bestemme selv om de ønsket å samtykke eller ikke. Dette er fordi at elevene uansett snart blir 16 år, de er i stand til å forstå hva deltakelse innebærer, og vi ikke innhenter person- eller sensitive opplysninger. Likevel ble lærerne gitt mulighet til å sende et samtykkeskjema med hjem, slik at foreldre/foresatte kunne samtykke for sitt barn (se Appendix C). I samtykkeskjemaet ble foresatte gitt informasjon om formål, konfidensialitet

og anonymitet, og at deltakelse er helt frivillig. Lærerne oppbevarte samtykkeskjemaet, slik at deltakerne forble helt anonyme for oss.

Én av NESH sine retningslinjer innebærer samtykke til å delta i forskning. Som forskere har vi ansvar for alle personer som deltar i forskning, og de skal være informert og gi samtykke til å delta (NESH, 2021). Samtykke skal være frivillig, informert, utvetydig og dokumenterbart. I informasjonsbrevet (se Appendix B) i spørreundersøkelsen ble deltakerne informert om at det var helt frivillig å delta. Vi understreket også at de når som helst kunne trekke seg fra prosjektet underveis, uten begrunnelse. Det ville ikke ha noen negative konsekvenser dersom de trakk seg. Personopplysningsloven nr. 4 art. 11 spesifiserer at deltakere må gi en tydelig bekreftelse på sitt samtykke til behandling av personopplysninger (Personopplysningsloven, 2018). Samtykke ble bekreftet ved å trykke på ja ved å svare på spørsmålet «Jeg har lest informasjonen og ønsker å delta på undersøkelsen».

Informert samtykke innebærer at vi som forskere må gi tilstrekkelig og forståelig informasjon om hva deltakelse innebærer (NESH, 2021). I informasjonsbrevet beskrev vi formål med undersøkelsen, og hva vi skulle spørre om. Videre informerte vi om at alt var anonymt, men som konsekvens av dette ville det ikke være mulig å fjerne besvarelse etter at spørreundersøkelsen ble levert. Vi benyttet oss av nettskjema som ikke samlet inn IP-adresse, e-postadresse eller andre identifiserende opplysninger om deltakerne. Videre inneholder ikke spørreskjemaet noen opplysninger som kan identifisere enkeltpersoner direkte eller indirekte. For å sikre fullstendig anonymitet ble variabler som kjønn og alder grovkategorisert. Deltakerne ble på denne måten sikret full konfidensialitet, slik at ingen kunne gjenkjenne hvem som deltok. For å forsikre oss om at vi kunne gå i gang med datainnsamling uten godkjenning fra NSD, sendte vi dem en mail (se Appendix D). NSD svarte at dersom vi har sikret full anonymitet, er det ikke nødvendig å søke om godkjenning. På bakgrunn av dette gikk vi i gang med gjennomføring uten godkjenning. I tråd med NESH sine retningslinjer skal

forskere behandle innsamlet informasjon konfidensielt (NESH, 2021). Deltakerne ble derfor informert om at opplysningene skulle behandles konfidensielt og i samsvar med forskningsetikkloven. Kun student og veileder ville ha tilgang til opplysningene. Dette innebærer at informasjonen skal behandles fortrolig og ikke videreformidles.

Instrumenter

Spørreskjemaet ble utviklet i samarbeid med medstudent Ragnhild Borgen (Borgen, 2023). Etter datainnsamling analyserte vi hver våre variabler av data som ble samlet inn. Deltakerne måtte besvare ulike spørsmål angående interesse, mestringstro og sosial tilhørighet (se Appendix B). Instrumentene ble presentert i følgende rekkefølge: demografisk informasjon, yrkesrettet mestringstro og sosial tilhørighet for 12 yrker, yrkesinteresse, personvariabel om sosial tilhørighet, personvariabel om mestringstro, status for karriereutforskning, de 12 yrkenes antatte kjønnsfordeling, og til slutt yrkesmessige kjønnsrollestereotyper. Denne studien inkluderer ikke variablene som omhandler sosial tilhørighet, antatt kjønnsfordeling eller yrkesmessige kjønnsrollestereotyper. Mer informasjon om disse variablene finnes i Borgen (2023).

Utvalgte yrker (faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling)

For å velge hvilke yrker som skulle inkluderes, brukte vi utdanning.no sin side (utdanning.no, u.å.). Etter mye leting og diskusjon kom vi frem til 12 ulike yrker, som ble valgt på bakgrunn av ulike kriterier (se Tabell 1 for presentasjon av yrkene). Fire av yrkene skulle være kvinnedominerte (> 70 % kvinner), fire skulle være mannsdominerte (< 30 % kvinner) og fire kjønnsnøytrale (45-55 % kvinner). Yrkene skulle være omtrent lik på status, utdanning og lønn. Det var viktig at yrkene til en viss grad var kjent i samfunnet, slik at deltakerne hadde noe kjennskap til dem. Yrkene skulle også representere flere interesseområder. På bakgrunn av dette ble sykepleier, bibliotekar, psykolog og farmasøyt

valgt som kvinnedominerte yrker. Mannsdominerte yrker var lydtekniker, trafikklærer, sivilingeniør og byggingeniør. Nøytrale yrker var grafisk designer, tanntekniker, arkitekt og biolog. Yrkene ble delt inn i bolker med tre (en kvinnedominert, en mannsdominert, en nøytral) yrkeskategorier, som matchet hverandre når det gjelder prosentandel av det dominerte kjønn, utdanningsnivå, og lønn.

I spørreskjemaet ble hvert yrke presentert med tittel og en kort beskrivelse, med ca. 67 ord i gjennomsnitt. Yrkesbeskrivelser ble hentet fra utdanning.no. Noen av beskrivelsene måtte omskrives, enten for å kortes ned eller gjøres mer forståelig for deltakerne. Under hver beskrivelse var det spørsmål knyttet til mestringstro og sosial tilhørighet. Yrkene ble i spørreskjemaet presentert i tilfeldig rekkefølge.

Tabell 1

Presentasjon av de 12 yrkene iht. Kategori, kjønnsandel i %, utdanningsnivå og lønn

	Kvinnedominerte yrker	Mannsdominerte yrker	Nøytrale yrker
Bolk 1	Sykepleier	Lydtekniker	Grafisk designer
Prosent	90 % kvinner	91 % menn	49 % menn
Utdanningsnivå	Bachelor	Bachelor	Bachelor
Lønn ^a	50 770 kr	50 910 kr	52 120 kr
Bolk 2	Bibliotekar	Trafikklærer	Tanntekniker
Prosent	80 % kvinner	77 % menn	46 % menn
Utdanningsnivå	Bachelor	Bachelor	Bachelor
Lønn	44 930 kr	50 290 kr	48 000 kr
Bolk 3	Psykolog	Sivilingeniør	Arkitekt
Prosent	74 % kvinner	79 % menn	50 % menn
Utdanningsnivå	Profesjon	Master	Master
Lønn	57 870 kr	72 923 kr ^b	69 635 kr
Bolk 4	Farmasøyt	Byggingeniør	Biolog
Prosent	82 % kvinner	81 % menn	54 % kvinner
Utdanningsnivå	Bachelor	Bachelor	Bachelor
Lønn	56 500 kr	59 750 kr	61 350 kr

^a All lønn som oppgis er basert på utdanning.no i november 2022, og viser gjennomsnitt per måned i brutto.

^b Sivilingeniørers lønn varierer ut ifra hvilket fagområde de jobber i. Tallet er basert på snittet mellom alle fagområdene.

Yrkesrettet mestringstro

Yrkesrettet mestringstro ble målt for hvert yrke, basert på en metode brukt av Betz og Hackett (1981) og Bores-Rangel et al. (1990). Spørsmålet var «Hvor sikker er du på at du har evnene/ferdighetene til å vellykket utføre eller lære hver av de følgende jobbaktivitetene, gitt at du er interessert i å gjøre aktiviteten?». Variabelen besto av totalt 60 items, fem items (jobbaktivitet) per hver av de 12 yrkene. For hvert item var svaralternativ rangert på en 5-

punkts Likert-skala fra 1 (veldig usikker) til 5 (veldig sikker). Det ble kalkulert en totalskåre per yrke ved å ta snittet av alle items, slik at skårer kan rangere fra 1 til 5. I tillegg ble det kalkulert gjennomsnittsskåre på mestringstro for kvinnedominerte, mannsdominerte og nøytrale yrker, og en felles gjennomsnittsskåre på mestringstro for alle yrkene. Jo større skåre, jo større styrke på mestringstro. Tabell 2 viser Cronbachs alpha for hvert mestringstro-yrke.

Tabell 2

Reliabilitetskoeffisienter (Cronbachs alfa) for alle involverte mestringstrovariabler

Mestringstro pr. yrke	Cronbachs alpha
Arkitekt	.84
Bibliotekar	.90
Biolog	.92
Byggingeniør	.88
Farmasøyt	.88
Grafisk designer	.83
Lydtekniker	.79
Psykolog	.91
Sivilingeniør	.83
Sykepleier	.84
Tanntekniker	.78
Trafikklærer	.89

Yrkesinteresse

Yrkesinteresse ble målt ved å spørre hvor interessert deltakerne faktisk var i å gjøre hvert yrke, utviklet av Barth et al. (2018). Spørsmålet rangerte på en skala fra 1 (ikke interessert i det hele tatt) til 5 (veldig interessert). Det ble dannet snittskåre for interesse på nøytrale, kvinnedominerte og mannsdominerte yrker, som rangerte på en skala fra 1 til 5. En høy skår på instrumentet indikerer en høy interesse for yrket. Tabell 3 representerer gjennomsnitt og standardavvik for kvinnedominerte, mannsdominerte og nøytrale yrker blant alle deltakerne.

Tabell 3

Gjennomsnitt (M) og standardavvik (SD) for yrkesinteresse blant kvinnedominerte, mannsdominerte og nøytrale yrker.

	<i>M</i>	<i>SD</i>
Kvinnedominerte yrker	2.42	0.77
Mannsdominerte yrker	2.31	0.74
Nøytrale yrker	2.45	0.77

Personvariabel om mestringstro

Deltakernes syn på hvor viktig mestringstro er for dem ble målt med spørsmålet: «Når du tenker på en jobb du vil gjøre senere, hvor viktig er det for deg at du vet at du har evnene og ferdighetene til å mestre jobben?». Svaralternativ rangerte på en Likert-skala fra 1 (ikke viktig) til 5 (svært viktig).

Status for karriereutforsking

Status for karriereutforsking vurderte hvorvidt elevene hadde begynt å reflektere og undersøke jobber de hadde lyst til å gjøre senere, hentet fra Sato et al., (2023). Svaralternativ besto av fem ulike påstander, hvor deltakerne skulle krysse av for den påstanden som var mest riktig for dem. Ett eksempel på en av påstandene var «Jeg har enda ikke begynt å tenke på mulige jobber, og aner ikke hva jeg vil gjøre senere».

Yrkenes antatte kjønnsfordeling

For å vurdere den grad hvert yrke ble ansett som kjønnssegregert, ble det spurt «hvem gjør hovedsakelig denne jobben?», basert på Miller & Hayward (2006). Her skulle deltakerne krysse av for hvor stor prosentandel av kvinner og menn de tror jobber innenfor hvert yrke. Svaralternativene rangerte på en fempunkts skala fra >90 % menn og <10 % kvinner, 75 % menn og 10 % kvinner, 50/50, 75 % kvinner og 25 % menn, og <10 % menn og >90 %

kvinner. Variabelen fungerer som en manipulasjonssjekk, ved å sjekke om deltakerne kan oppfatte manipulasjonen av faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling. Dersom deltakerne svarer i tråd med faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling, kan det konkluderes med at manipulasjonen har vært vellykket og at deltakerne forstod intensjonen med å manipulere variabelen.

Studiens design

Studien har et 2 (deltakernes kjønn: kvinne eller mann) x 3 (faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling: kvinnedominert, mannsdominert eller nøytral) mixed faktorielt design, med kjønn som between-subject faktor og faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling som within-subject faktor. Faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling var manipulert og hadde tre nivå: kvinnedominerte yrker, mannsdominerte yrker og nøytrale yrker. Variabelen Antatt yrkesmessig kjønnsfordeling ble brukt som manipulasjonssjekk. Manipulasjonssjekk ble utført av Borgen (2023), som viste at manipulasjonen fungerte som tiltenkt. Deltakerne svarte altså i tråd med hvordan yrkene faktisk er kjønnsfordelt, men samtidig undervurderte hvor stor kjønnsfordelingen faktisk er (Borgen, 2023). Avhengige variabler var yrkesinteresse og mestringstro.

Dataanalyse

Data ble analysert med SPSS Statistics, versjon 29. Innledningsvis ble dataforberedelse gjennomført. Det ble oppdaget noen manglende verdier; totalt åtte items fordelt på syv deltakere ble ikke besvart. Dette var items fra mestringstroskalaen. Ettersom det ikke var mer enn en verdi som manglet per skala, ble det tillatt at disse skulle brukes i analysen. De manglende verdiene ble erstattet av Replace Missing Values i SPSS, hvor gjennomsnittet av de nærliggende verdiene ble brukt for å beregne de nye verdiene. Analysene av hypotesene som inkluderer kjønn (Hypotese 1, 2 og 4) ble gjennomført med de deltakerne som

identifiserte seg som kvinne eller mann ($N = 198$), mens alle andre analyser ble gjennomført med $N = 203$.

Hypoteser 1 og 2 ble testet med mixed ANOVA og signifikante interaksjonseffekter ble fulgt opp med post hoc pairwise comparison ved å bruke Bonferroni-korreksjon. Antakelser i form av uteliggere, normalfordeling, homogenitet og sfærisitet ble testet i forkant av mixed ANOVA i SPSS. Hvis antakelsen ikke ble møtt, blir dette rapportert i resultatdelen og det gis en forklaring på hvordan det ble håndtert.

Korrelasjonsanalyse ble brukt for å teste Hypotese 3, mens Hypotese 4a og b ble testet ved bruk av PROCESS Macro v. 4.2 (Hayes, 2012). Ifølge Field (2018) vil en korrelasjonseffekt på 0.1 representere en liten effekt, 0.3 representerer moderat effekt, mens 0.5 representerer en stor effekt. Mediasjonsanalyse i PROCESS er en regresjonsbasert metode, som krever at visse antakelser blir tilfredsstilt. Antakelsene om ukorrelerte residualer, normalitet, uteliggere, linearitet og multikollinearitet ble møtt. Antakelsen om homoskedastisitet ble brutt i begge mediasjonsanalysene, derfor ble heteroscedasticity-consistent inference (HC4) brukt (Hayes & Cai, 2007).

For å undersøke om kjønn kan være en moderator i forholdet mellom mestringstro og yrkesinteresse (ES3), ble PROCESS Model 1 brukt med 5000 bias-corrected bootstrap samples. For å unngå problemer med multikollinearitet med interaksjonstermet, ble de prediktorvariablene sentrert. Dette vil PROCESS automatisk gjøre, i tillegg til å danne interaksjonstermer mellom moderator og prediktor. Denne metoden krever at de samme antakelsene som over blir tilfredsstilt. For alle tre moderasjonsanalysene ble antakelsene om linearitet, normalitet, multikollinearitet, uteliggere og ukorrelerte residualer møtt. Det ble vurdert at homoskedastisitet var brutt for alle tre analysene, derfor ble heteroscedasticity-consistent inference (HC4) brukt (Hayes & Cai, 2007).

Resultat

Faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling, kjønn og yrkesinteresse

En mixed-design ANOVA med kjønn som between-subjects factor, faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling som within-subjects factor, og yrkesinteresse som avhengig variabel ble brukt for å avgjøre hvilken effekt kjønn og faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling har på yrkesinteresse (Hypotese 1). For å teste antakelsen om normalitet ble Shapiro-Wilk-test kjørt for hver kombinasjon av faktornivå, som viste brudd på normalitet for fem av seks celler (se Appendix E, Tabell 1). En visuell inspeksjon viste unimodale distribusjoner. Som argumentert av Field (2018), sier sentralgrenseteoremet (*central limit theorem*) at dersom utvalget er stort ($N > 30$) vil fordelingen av gjennomsnittet alltid være normal, uavhengig av hvordan verdiene er fordelt i populasjonen. I tillegg er ANOVA robust mot brudd på normalitet (Field, 2018). Etersom utvalget i denne analysen er 198, ble dataene analysert uten transformasjoner. Da Mauchly's test viste at antakelsen om sfærisitet ble brutt, $X^2(2) = 9.88, p = .007$, er ANOVA-analysen estimert ved å bruke Huynh-Feldt-metoden ($\epsilon = .97$).

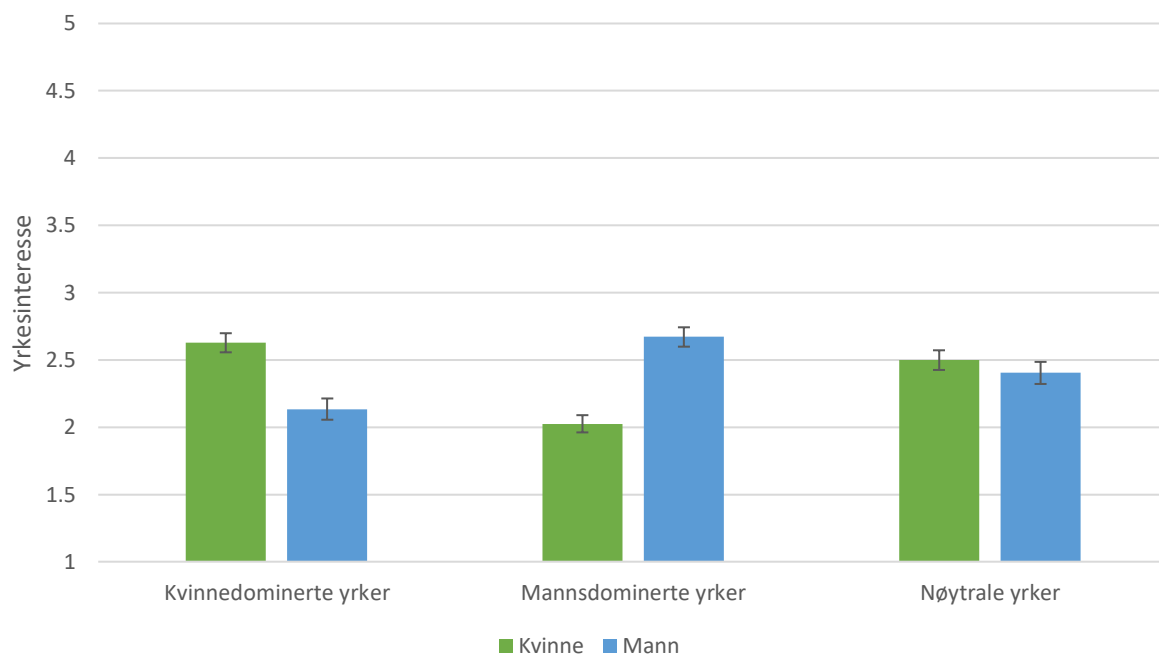
Analysen viste at hverken hovedeffekt for faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling, $F(1.93, 379.04) = 1.65, p = .194, \eta^2_p = .008$, eller kjønn, $F(1, 196) < 1$, var signifikant. Det var en signifikant interaksjon mellom kjønn og faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling, $F(1.93, 379.04) = 49.94, p < .001, \eta^2_p = .20$ (se Figur 2). I tråd med hypotese 1a indikerte pairwise comparison post-hoc-test med Bonferroni-korreksjon at menn rapporterer signifikant større interesse for mannsdominerte yrker sammenlignet med kvinnedominerte yrker, $\Delta M = 0.54, p < .001$, mens kvinner rapportere signifikant større interesse for kvinnedominerte yrker enn mannsdominerte yrker, $\Delta M = 0.60, p < .001$. Menn rapporterte signifikant større interesse for mannsdominerte yrker ($M = 2.67$) enn nøytrale yrker ($M = 2.40$), $\Delta M = -0.27, p = .004$, og signifikant større interesse for nøytrale yrker enn kvinnedominerte yrker ($M = 2.13$), $\Delta M = 0.27, p = .003$. Kvinner, derimot, hadde en tendens til å rapportere større interesse for kvinnedominerte yrker

($M = 2.63$) enn for nøytrale ($M = 2.50$), $\Delta M = -0.13$, $p = .218$, og en signifikant større interesse for nøytrale yrker enn mannsdominerte yrker ($M = 2.03$), $\Delta M = 0.60$, $p < .001$. I tråd med Hypotese 1b viste pairwise comparison post-hoc med Bonferroni-korreksjon ingen signifikant forskjell i yrkesinteresse for nøytrale yrker blant kvinner og menn, $p = .39$.

Figur 2

Interaksjon mellom kjønn og faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling på yrkesinteresse

(feilsøylene viser standarderror)

Faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling, kjønn og mestringstro

En mixed-design ANOVA med faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling som within-subjects factor, kjønn som between-subjects factor og mestringstro som avhengig variabel ble brukt for å avgjøre hvilken effekt kjønn og faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling har på mestringstro. Levene's test indikerte at antakelsen om homogenitet ble brutt ($p < .05$), noe som ifølge Field (2018) kan neglisjeres dersom det er like utvalgsstørrelser. Ettersom forskjellen på utvalget

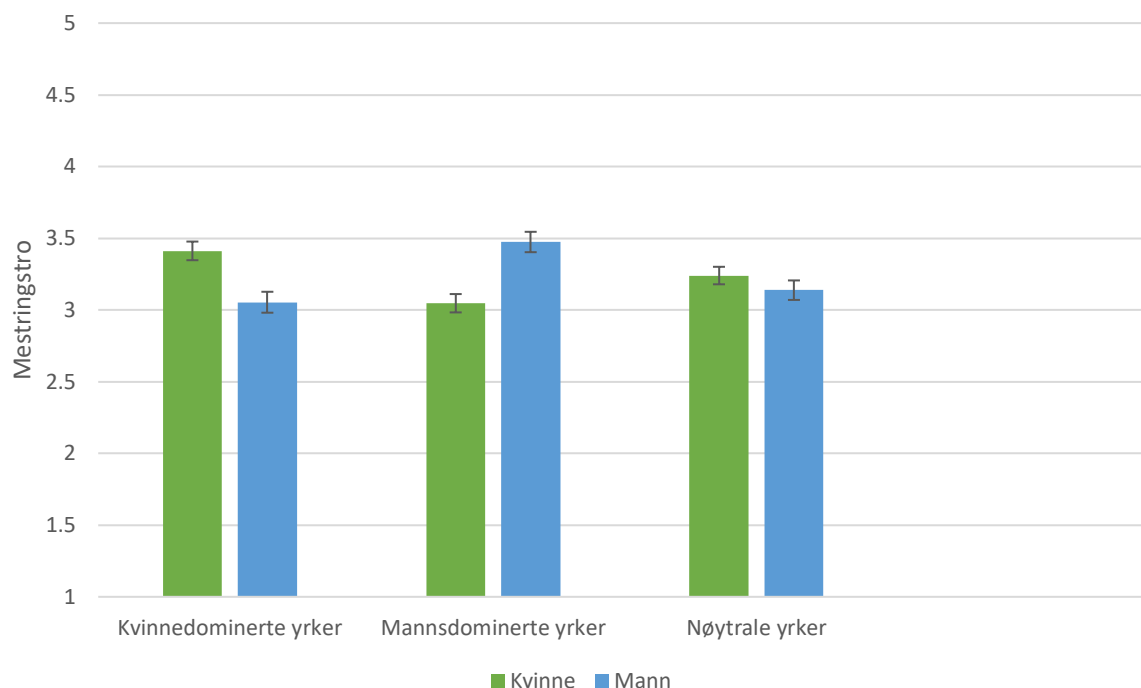
mellom kvinner og menn er 11.2 %, med 55.6 % kvinner og 44.4 % menn, ble dette godtatt som like nok utvalgsstørrelser.

Analysen viste at hverken hovedeffekt for faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling, $F(2, 392) = 1.48$, $p = .229$, $\eta^2_p = .007$, eller kjønn, $F(1, 196) < 1$, var signifikant. Det var en signifikant interaksjon mellom kjønn og faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling, $F(2, 392) = 46.09$, $p < .001$, $\eta^2_p = .190$ (se Figur 3).

I samsvar med Hypotese 2 indikerte pairwise comparison post-hoc-test med Bonferroni-korreksjon at kvinner rapporterte signifikant større mestringstro for kvinnedominerte yrker ($M = 3.41$) enn for mannsdominerte yrker ($M = 3.05$), $\Delta M = 0.37$, $p < .001$. Menn rapporterte signifikant større mestringstro for mannsdominerte yrker ($M = 3.47$) sammenlignet med kvinnedominerte yrker ($M = 3.05$), $\Delta M = 0.42$, $p < .001$, noe som gir støtte til Hypotese 2a. Menn rapporterte videre signifikant høyere mestringstro for mannsdominerte yrker enn nøytrale yrker ($M = 3.14$), $\Delta M = 0.60$, $p < .001$, men ikke signifikant høyere mestringstro for nøytrale yrker enn kvinnedominerte yrker, $\Delta M = 0.08$, $p = .510$. Kvinner rapporterte signifikant høyere mestringstro for kvinnedominerte yrker enn nøytrale yrker ($M = 3.24$), $\Delta M = 0.17$, $p = .006$, og en signifikant høyere mestringstro for nøytrale yrker enn mannsdominerte yrker, $\Delta M = 0.19$, $p < .001$. Hypotese 2b som sier at menn vil rapportere like høy mestringstro for både mannsdominerte og kvinnedominerte yrker ble ikke støttet.

Figur 3

Interaksjon mellom kjønn og faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling på mestringstro (feilsøylene viser standarderror)

Korrelasjon mellom mestringstro og yrkesinteresse

Hypotese 3 som postulerte at det vil være en positiv korrelasjon mellom mestringstro og yrkesinteresse for hvert yrke, ble testet med Pearsons korrelasjon. Tabell 4 presenterer korrelasjonene og deskriptiv statistikk. Mestringstro og yrkesinteresse for alle yrker hadde en moderat til sterk positiv korrelasjon, med svakeste korrelasjon, $r = .30$, for yrke «lydtekniker», og sterkeste korrelasjon for yrke «biolog», $r = .71$.

Tabell 4*Deskriptiv statistikk og korrelasjoner mellom mestringstro og yrkesinteresse*

Yrke	Mestringstro		Yrkesinteresse		Korrelasjon, <i>r</i>
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	
Arkitekt	3.31	0.91	2.97	1.25	.53**
Bibliotekar	2.29	1.03	1.44	0.87	.50**
Biolog	2.89	1.12	2.44	1.32	.71**
Byggingeniør	3.25	1.03	2.63	1.41	.62**
Farmasøyt	3.58	0.99	2.19	1.18	.39**
Grafisk designer	3.04	0.95	2.10	1.18	.52**
Lydtekniker	3.08	0.89	1.77	0.94	.30**
Psykolog	3.61	1.04	3.21	1.44	.67**
Sivilingeniør	3.61	0.85	3.26	1.26	.57**
Sykepleier	3.52	0.90	2.83	1.23	.54**
Tanntekniker	3.52	0.82	2.30	1.21	.32**
Trafikklærer	2.99	1.00	1.58	0.85	.45**

** $p < .01$.** Kjønn og yrkesinteresse, med mestringstro som mediator**

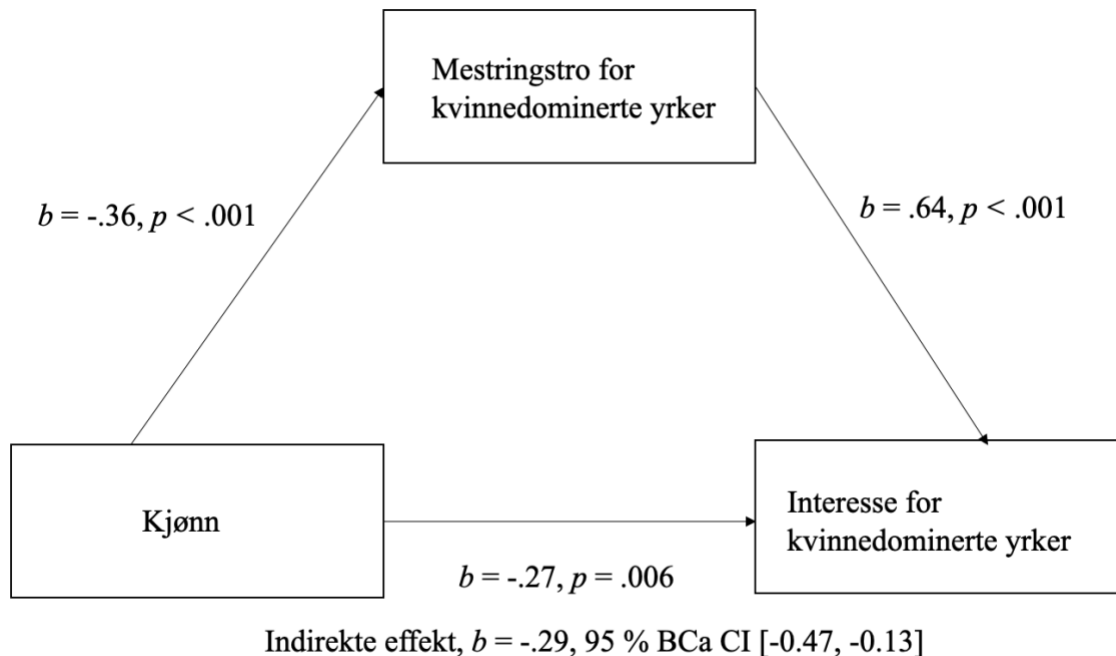
Gitt at tidligere analyser har bekreftet at det er kjønnsforskjell mellom kvinnedominerte og mannsdominerte yrkesinteresse og mestringstro, samt at yrkesinteresse og mestringstro korrelerer, er det nå mulig å teste Hypotese 4a og b. Ifølge Hypotese 4a vil menn være mindre interessert i kvinnedominerte yrker fordi de har lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker. Hypotese 4b sier at kvinner vil være mindre interessert i mannsdominerte yrker fordi de har lavere mestringstro for mannsdominerte yrker. To separate mediasjonsanalyser ble gjennomført i PROCESS, med kjønn som prediktorvariabel, mestringstro for kvinnedominerte yrker som mediator i første analyse og mestringstro for mannsdominerte yrker i andre analyse. Interesse for kvinnedominerte yrker representerte utfallsvariabel i første analyse, mens interesse for mannsdominerte yrker var utfallsvariabel i andre analyse.

Hypotese 4a.

Resultatene viste at kjønn har en signifikant totaleffekt på interesse for kvinnedominerte yrker, $b = -.49$, $p < .001$. Det var en signifikant indirekte effekt av kjønn på interesse for kvinnedominerte yrker via mestringstro for kvinnedominerte yrker, $b = -.29$, 95 % BCa CI [-0.47, -0.13]. Ved inklusjon av mediatoren, var det fortsatt en signifikant direkte effekt av kjønn på interesse for kvinnedominerte yrker, $b = -.27$, $p = .006$. Kjønn og mestringstro for kvinnedominerte yrker forklarer sammen 41.2 % av variansen i interesse for kvinnedominerte yrker, $R^2 = .41$, $F(2, 195) = 87.79$, $p < .001$. Disse funnene tyder på at mestringstro for kvinnedominerte yrker delvis vil mediere forholdet mellom kjønn og interesse for kvinnedominerte yrker. Menn har altså lavere verdier av mestringstro for kvinnedominerte yrker, sammenlignet med kvinner, som igjen resulterer i lavere interesse for kvinnedominerte yrker. Hypotese 4a er derfor støttet. Se Figur 4 for mediasjonsmodellen mellom kjønn, mestringstro for kvinnedominerte yrker og interesse for kvinnedominerte yrker.

Figur 4

Mediasjonsanalyse mellom kjønn, mestringstro for kvinnedominerte yrker og interesse for kvinnedominerte yrker

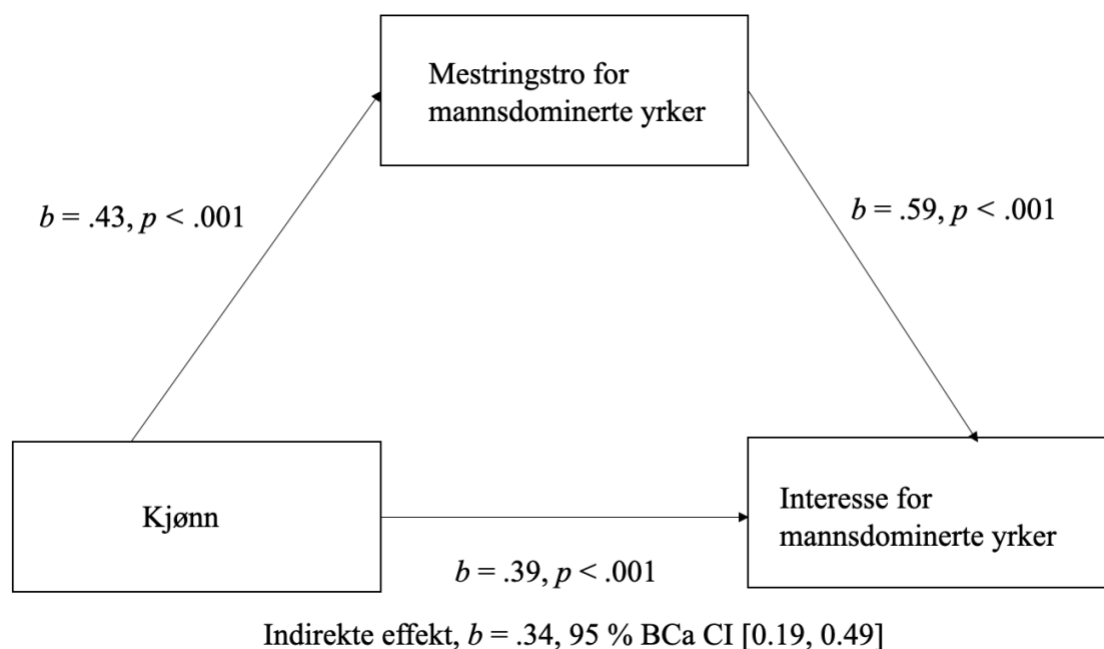
Hypotese 4b.

Resultatene viste at kjønn har en signifikant totaleffekt på interesse for mannsdominerte yrker, $b = .65, p < .001$. Det var en signifikant indirekte effekt av kjønn på interesse for mannsdominerte yrker via mestringstro for mannsdominerte yrker, $b = .34, 95\% \text{ BCa CI } [0.19, 0.49]$. Omtrent 46.3 % av variansen i interesse for mannsdominerte kan tilskrives kjønn og mestringstro for mannsdominerte yrker, $R^2 = .46, F(2, 195) = 96.55, p < .001$. Ved inklusjon av mediatoren, var det fortsatt en signifikant direkte effekt av kjønn på interesse for mannsdominerte yrker, $b = .39, p < .001$. Disse funnene tyder på at mestringstro for mannsdominerte yrker delvis vil mediere forholdet mellom kjønn og interesse for kvinnedominerte yrker. Å være mann vil derfor predikere høyere mestringstro for mannsdominerte yrker, som igjen resulterer i høyere interesse for mannsdominerte yrker. For

kvinner, derimot, vil de mest sannsynlig ha lavere interesse i mannsdominerte yrker fordi de har lavere mestringstro for mannsdominerte yrker. Resultatene gir støtte til Hypotese 4b. Se Figur 5 for mediasjonsmodellen mellom kjønn, mestringstro for mannsdominerte yrker og interesse for mannsdominerte yrker.

Figur 5.

Mediasjonsanalyse mellom kjønn, mestringstro for mannsdominerte yrker og interesse for mannsdominerte yrker

Eksplorerende spørsmål om yrkesinteresse, mestringstro og kjønn

For å utforske deltakernes tanker rundt yrkesinteresse og mestringstro, vil deskriptive resultater for status for karriereutforskning og personvariabel om mestringstro presenteres. Analyse av spørsmålet om deltakerne hadde reflektert noe om eller undersøkt fremtidige jobber, viste store variasjoner i svarene. Seksti (30.3 %) av deltakerne hadde tenkt litt på mulige jobber og hva de vil gjøre senere; 48 (24.2 %) av deltakerne svarte at de ikke har begynt å tenke på mulige jobber, men at de hadde noen ideer om hva de vil gjøre senere; 40

(20.2 %) av deltakerne hadde enda ikke begynt å tenke på mulige jobber, og vet ikke hva de vil gjøre senere; 31 (15.7 %) hadde tenkt ganske mye på mulige jobber, og hadde en ganske tydelig idé på hva de ønsker å gjøre senere, mens kun 19 (9.6 %) hadde tenkt mye på mulige jobber som var av interesse, og hadde allerede bestemt seg for hva de vil gjøre senere. Det var ingen forskjeller i karriereutforsking blant menn og kvinner.

Analyse av spørsmålet som vurderte hvorvidt mestringstro var en viktig faktor for valg av fremtidig jobb, viste at for 67.7 % ($n = 134$) var dette svært viktig; 28.3 % ($n = 56$) svarte at det var viktig, 7 % ($n = 7$) var nøytral, mens kun 0.5 % ($n = 1$) svarte at det ikke var viktig. Videre deskriptive analyser indikerte at kvinner oppfattet det viktigere å være sikker på egne evner og ferdigheter til å mestre jobben (72.7 %), sammenlignet med menn (61.4 %), men denne forskjellen var ikke signifikant, $t(196) = 1.21, p = .229$.

For å eksplorere om kjønn vil være en moderator i forholdet mellom mestringstro og yrkesinteresse ble tre moderasjonsanalyser (en for nøytrale, en for kvinnedominerte, og en for mannsdominerte yrker) utført i PROCESS. Figur 6, 7 og 8 presenterer en visuell demonstrasjon av interaksjonen mellom mestringstro og yrkesinteresse for menn og kvinner, produsert av PROCESS script.

Kvinnedominerte yrker: Modellen var signifikant $R^2 = .41, F(3, 194) = 57.48, p < .001$. Mestringstro for kvinnedominerte yrker, $b = .61, t(194) = 5.99, p < .001$, og kjønn, $b = .27, t(194) = 2.74, p = .007$, viste signifikant direkte effekt på interesse for kvinnedominerte yrker. Interaksjonen mellom kjønn og mestringstro for kvinnedominerte yrker hadde ingen signifikant effekt på interesse for kvinnedominerte yrker, $\Delta R^2 = .00, \Delta F(1, 194) < 1, b = .06, t(194) = .43, p = .66$.

Mannsdominerte yrker: Modellen var signifikant $R^2 = .47, F(3, 194) = 65.82, p < .001$. Mestringstro for mannsdominerte yrker, $b = .69, t(194) = 7.29, p < .001$, og kjønn, $b = -.38, t(194) = -4.57, p < .001$, viste signifikant direkte effekt på interesse for mannsdominerte yrker.

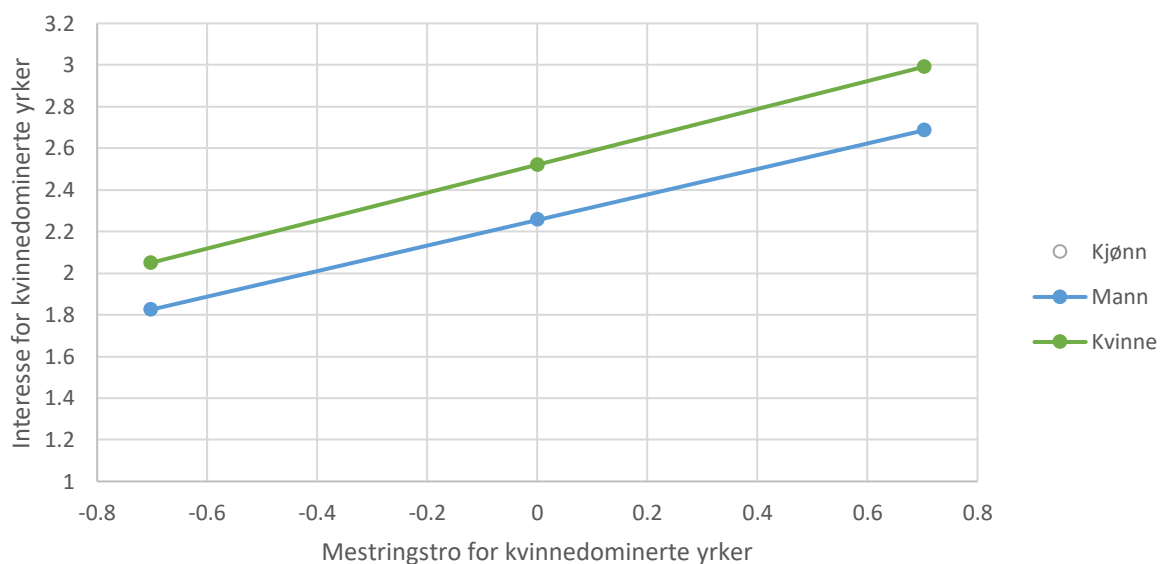
Interaksjonsleddet hadde ikke en signifikant effekt på mannsdominert yrkesinteresse, $\Delta R^2 = .01$, $\Delta F(1, 194) = 2.53$, $b = -.19$, $t(194) = -1.59$, $p = .113$.

Nøytrale yrker: Modellen var signifikant $R^2 = .35$, $F(3, 194) = 38.51$, $p < .001$. Mestringstro for nøytrale yrker viste signifikant direkte effekt på interesse for nøytrale yrker, $b = .65$, $t(194) = 7.91$, $p < .001$. Hverken kjønn, $b = .02$, $t(194) = .24$, $p = .809$, eller interaksjonen mellom kjønn og mestringstro for nøytrale yrker, $\Delta R^2 = .00$, $\Delta F(1, 194) < 1$, $b = .13$, $t(194) = .96$, $p = .338$, hadde signifikant effekt på interesse for nøytrale yrker.

Analysene indikerte at sammenhengen mellom mestringstro og yrkesinteresse var like stort for kvinner og menn når det gjelder kvinnedominerte, mannsdominerte eller nøytrale yrker. Dette antyder at mestringstro generelt er relevant for yrkesinteresse, uansett kjønn.

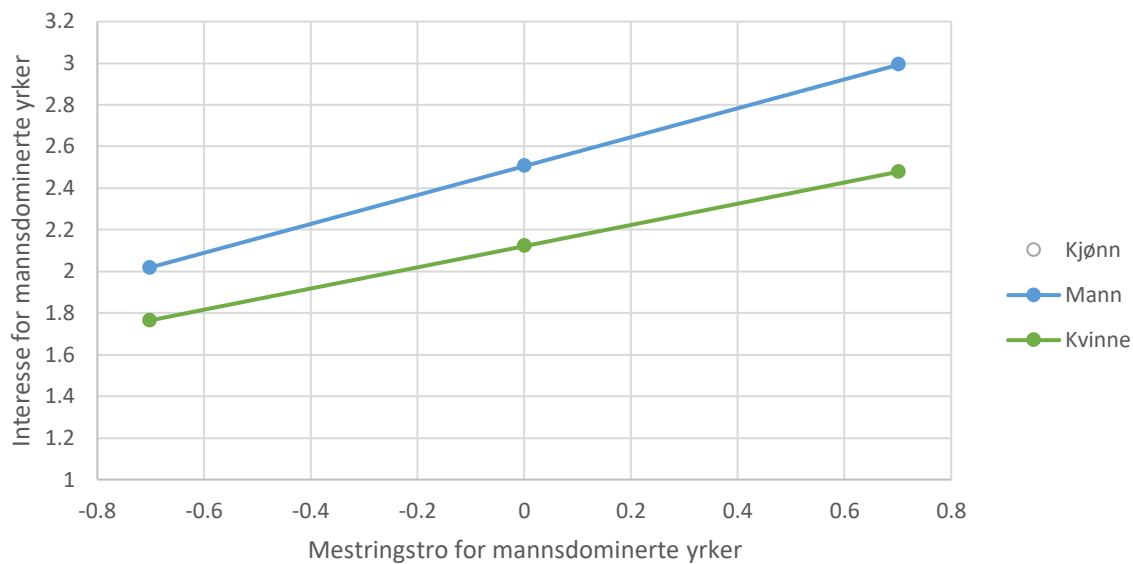
Figur 6

Visuell demonstrasjon av interaksjonen mellom mestringstro for kvinnedominerte yrker og interesse for kvinnedominerte yrker blant menn og kvinner

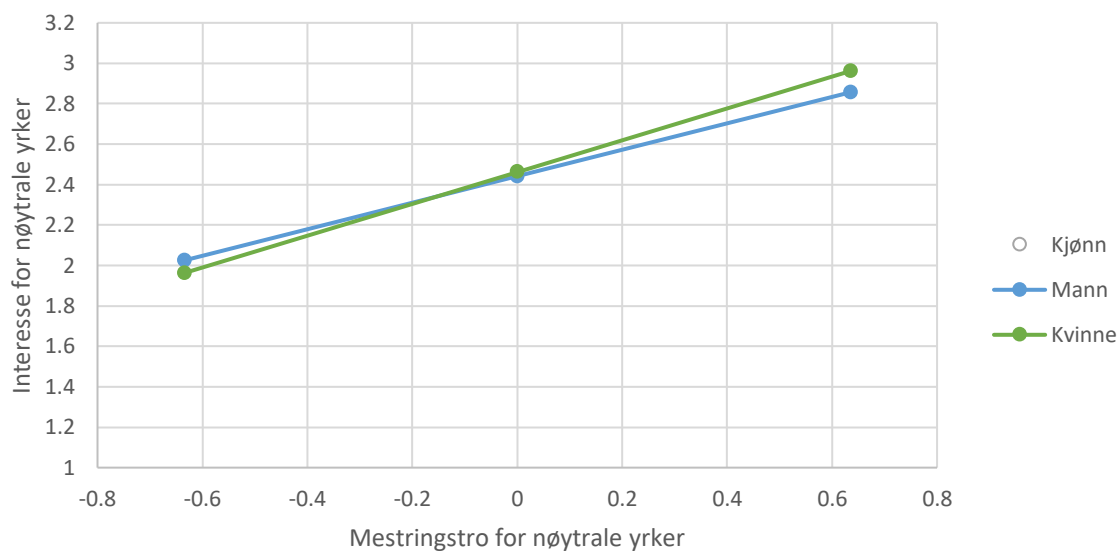

Figur 7

Visuell interaksjon mellom mestringstro for mannsdominerte yrker og interesse for mannsdominerte yrker blant menn og kvinner

Figur 8

Visuell interaksjon mellom mestringstro for nøytrale yrker og interesse for nøytrale yrker blant menn og kvinner

Diskusjon

I lys av det kjønnsdelte markedet i Norge, har målet til denne oppgaven vært å få en bedre forståelse om unge menneskers interesse stemmer overens med det kjønnsdelte arbeidsmarkedet, og hvorfor det eventuelt er slik. Oppgaven hadde et særlig fokus på mestringstro, noe som ifølge SCCT har stor innvirkning på yrkesinteresse og deretter yrkesvalg (Lent & Brown, 2019). Funnene fra denne studien repliserer i overveldende grad tidligere forskningsresultater og støtter SCCT.

I tråd med Hypotese 1 og 2, indikerte resultatene at det var kjønnsforskjeller i både yrkesinteresse og mestringstro: kvinner rapportere større interesse for kvinnedominerte yrker, mens menn for mannsdominerte yrker. Kvinner hadde videre høyere mestringstro for kvinnedominerte yrker, mens menn hadde høyere mestringstro for mannsdominerte yrker. Menn og kvinner hadde ingen signifikant forskjell i interesse og mestringstro for nøytrale yrker. Hypotese 3 ble også bekreftet, hvor det var en positiv korrelasjon mellom mestringstro og yrkesinteresse. For å vurdere om kvinner og menn hadde mindre interesse for yrker med en kjønnsfordeling som ikke stemmer overens med kjønn på grunn av mestringstro, ble to mediasjonsanalyser inkludert. Resultatene indikerte at mestringstro delvis medierte forholdet mellom kjønn og interesse; kvinner vil være mindre interessert i mannsdominerte yrker delvis fordi de har lavere mestringstro for mannsdominerte yrker, mens menn vil være mindre interessert i kvinnedominerte yrker delvis fordi de har lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker. Kjønn og mestringstro for kvinnedominerte yrker forklarte 41.2 % av variansen i interesse for kvinnedominerte yrker, mens kjønn og mestringstro for mannsdominerte yrker forklarte 46.3 % av variansen i interesse for mannsdominerte yrker. I samsvar med tidligere forskning støtter funnene i denne studien SCCTs teori, og særlig interessemodellen.

Hovedfunn

Summert ga resultatene empirisk støtte til modellen i Figur 1. Samtidig ble hypotesen som forventet at menn ville rapportere like høy mestringstro for både kvinnedominerte og mannsdominerte yrker ikke støttet. Når det gjelder yrkesinteresser ble det ikke oppdaget en hovedeffekt av kjønn på yrkesinteresse, kun ved inklusjon av faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling kunne man se en effekt. Det betyr at kvinner og menn ikke har ulik generell interesse for de 12 yrkene som ble presentert, men ulik interesse når det ses opp mot kvinnedominerte, mannsdominerte og nøytrale yrker. Med andre ord hadde kvinner høyere interesse for kvinnedominerte yrker, mens menn hadde høyere interesse for mannsdominerte yrker. Funnene stemmer overens med tidligere forskning angående kjønnsforskjeller i yrkesinteresse (Miller & Hayward, 2006; Su et al., 2009; Tellhed et al., 2017). Videre hadde kvinner signifikant høyere interesse for nøytrale yrker enn mannsdominerte yrker, mens menn hadde signifikant høyere interesse for nøytrale yrker enn kvinnedominerte yrker. Elever som går 1. året på studiespesialiserende har derfor interesser som stemmer overens med det kjønnsdelte arbeidsmarkedet. Det ble som forventet funnet signifikant interaksjon mellom kjønn og faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling på mestringstro, hvor kvinner har høyest mestringstro for kvinnedominerte yrker. Også disse funnene er konsistente med tidligere forskning (Barth et al., 2018; Betz & Hackett, 1981; Tellhed et al., 2017). Videre rapporterte menn signifikant lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker enn mannsdominerte yrker, som ga støtte til Hypotese 2a. Hypotese 2b ble derfor ikke støttet, og vil diskuteres under «uventede funn». Kvinner har altså signifikant høyere tro på egne evner til å mestre kvinnedominerte yrker, sammenlignet med mannsdominerte og nøytrale yrker. Dette gjelder også for menn; menn har signifikant høyere tro på egne evner til å mestre mannsdominerte yrker sammenlignet med kvinnedominerte og nøytrale yrker. Hypotese 1 og 2 støtter derfor SCCTs antakelse om at kjønn vil være en karriererelevant personfaktor (Lent et al., 1994).

I tråd med Lent et al. (1994), Lent et al. (2018) og Rottinghaus et al. (2003) var sammenhengen mellom mestringstro og interesse for hvert yrke moderate til store. Funnet støtter SCCTs interessemodell; når en person føler seg trygg i sine evner til å mestre jobbaktivitetene for yrket, vil også interessen for yrket øke (Lent & Brown, 2019). Innenfor SCCT er kognitive faktorer, som mestringstro og utfallsforventninger, sentral for å forklare hvordan individer danner interesser. På samme tid erkjenner teorien at personlige og individuelle faktorer er av betydning i karriereutvikling, som kjønn (Lent & Brown, 2019). For å vurdere om korrelasjonen forholder seg stabil ved inklusjon av kjønn, ble en moderasjonsanalyse inkludert med kjønn som moderator. Analysene av det eksplorerende spørsmålet indikerte at kjønn ikke vil ha noen effekt på forholdet mellom mestringstro og yrkesinteresse for hverken kvinnedominerte, mannsdominerte eller nøytrale yrker. Dette betyr at deltakernes kjønn ikke vil styrke eller svekke forholdet mellom mestringstro og yrkesinteresse, slik at effekten av mestringstro på yrkesinteresse ikke avhenger av kjønn. Korrelasjonen mellom mestringstro og yrkesinteresse for hver yrkeskategori er med andre ord ikke svakere eller sterkere blant kvinner og menn. Interessemodellen kan derfor benyttes for å forstå sammenhengen mellom mestringstro og yrkesinteresser både for menn og kvinner, noe som tyder på at mye av interessemodellens antakelser har prediktiv nytte for begge kjønn. I samsvar med studier fra Lent et al. (1994; 2018) og Rottinghaus et al. (2003), viser også disse funnene stabile resultater angående interessemodellen.

Selv om interessemodellens antakelser kan generaliseres på tvers av kjønn, antas det likevel at kjønn vil være en faktor som kan påvirke mestringstro og yrkesinteresser, via kjønnsforskjeller i kilder til mestringstro (Lent & Brown, 2019). Derfor var en sentral del av studien å undersøke hvilken rolle mestringstro har i forholdet mellom kjønn og yrkesinteresse. Hypotese 4 påsto at kvinner vil være mindre interessert i mannsdominerte yrker fordi de har lavere mestringstro for mannsdominerte yrker, mens menn vil være mindre interessert i

kvinnedominerte yrker fordi de har lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker. Begge analysene indikerte delvis mediasjon. Menn har lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker, og da vil interesse for kvinnedominerte yrker også reduseres. Kvinner vil på sin side ha mindre interesse for mannsdominerte yrker, delvis fordi de har lavere mestringstro for mannsdominerte yrker. Den totale effekten av kjønn på yrkesinteresse vil ikke fullstendig forklares av mestringstro. Kjønn og mestringstro for kvinnedominerte yrker forklarte 41.2 % av variansen i interesse for kvinnedominerte yrker, mens kjønn og mestringstro for mannsdominerte yrker forklarte 46.3 % av variansen i interesse for mannsdominerte yrker. En høy andel av variasjonen i interesse for mannsdominerte og kvinnedominerte yrker kan derfor forklares av kjønn og mestringstro for mannsdominerte og kvinnedominerte yrker, men variasjonen for interesse i mannsdominerte yrker er noe høyere enn interessen for kvinnedominerte yrker. Selv om det ikke var en full mediasjon, antyder likevel funnene at mediasjonsvariablene forklarer en stor del. Det støtter derfor SCCTs antakelse om at kjønn vil være en faktor som kan bidra til å forklare karriereutvikling (Lent et al., 1994). Resultatene bidrar også med støtte til antakelsen om at mestringstro er en viktig variabel i interessemodellen, men som heller ikke vil operere alene (Lent & Brown, 2019).

Uventede funn

Resultatene fra Hypotese 2 indikerte signifikante kjønnsforskjeller i mestringstro i henhold til faktisk yrkesmessig kjønnsfordeling (kvinnedominerte, mannsdominerte og nøytrale yrker). På samme tid ble forventningen om at menn har like høy mestringstro for både kvinnedominerte og mannsdominerte yrker ikke støttet. Menn rapporterte signifikant lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker sammenlignet med mannsdominerte yrker. At menn ikke tror de mestrer jobbaktiviteter innenfor kvinnedominerte yrker, i motsetning til mannsdominerte yrker, er ikke i samsvar med studier fra Betz og Hackett (1981) og Tellhed et

al. (2017), som viste at menn har høy mestringstro uansett kvinnedominerte vs. mannsdominerte yrker, eller HEED vs. STEM. De observerte kjønnsforskjellene i mestringstro skyldes i hovedsak kvinners lave oppfatning av mestringstro for mannsdominerte yrker. Ifølge deres studier er derfor ikke mestringstro like viktig for å forstå menns lavere interesse i kvinnedominerte yrker, sammenlignet med kvinner. Denne studien, derimot, fant at menn har signifikant lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker enn mannsdominerte yrker. Mediasjonsanalysene bekreftet videre at menn vil ha lavere interesse for kvinnedominerte yrker delvis fordi de også har lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker. Dette tyder på at mestringstro er en like viktig mediator i henhold til yrkesinteresser både for menn og kvinner, altså at mestringstro er en like relevant faktor for å forstå kvinners og menns lave interesse for mannsdominerte og kvinnedominerte yrker. De eksplorerende analysene bekreftet at tro på egne evner og ferdigheter er viktig for begge kjønn i valg av fremtidig yrke.

Denne studien bryter med studiene til Tellhed et al. (2017) og Betz og Hackett (1981) på ett viktig punkt, og det er denne studiens funn om menns signifikant lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker enn mannsdominerte yrker. I forskningsartikkelen av Tellhed et al. (2017) argumenteres det, med utgangspunkt i en studie av Fiske et al. (2002), for at menn vil ha høy mestringstro uansett yrkesmessig kjønnsfordeling fordi menn i mindre grad lider av kjønnsrelatert stereotyp-trussel. Videre vil menns mestringstro beskyttes av stereotypien om at menn er kompetente. Forskning tyder likevel på at disse stereotypiene i favør av menn de siste årene har blitt mindre (Eagly et al., 2020). Eagly et al. (2020) bemerker at stereotypien om kompetanse nå er i favør av kvinner enn menn, noe som er et avvik fra det tidligere generelle mønsteret der menn blir sett på som mer kompetente (Eagly et al., 2020). Dette tilsier en annerledes differensiering mellom kvinner og menn som har erstattet stereotypien om at menn er kompetent på alt. Det kan derfor spekuleres i at menn ikke føler at de er

kompetente på alt. Hvorfor denne studien bryter med tidligere funn kan kanskje tilskrives en endring av stereotyper over tid, hvor det virker som at menns tvil på kompetanse for kvinnedominerte yrker i dag stammer fra stereotyper, på samme måte som det har gjort hos kvinner tidligere.

Deltakernes alder kan være en annen viktig forklaringsfaktor. Tellhed et al. (2017) inkluderte elever med snittalder på 18.89 år, mens Betz og Hacketts (1981) inkluderte deltakere på college. Denne studien inkluderte elever på 15-16 år, som ganske nylig hadde begynt sitt første år på videregående skole. Sammenlignet med deltakerne i denne studien var deres deltakere eldre, som også kan ha mer mestringstroerfaring. Eldre elever og studenter vil kanskje ha en annen oppfatning av sine evner knyttet til ulike yrker, fordi de har mer erfaring og større mulighet til å utforske ulike karriereveier. De har kanskje allerede valgt en retning for videre studier og yrker, noe som deltakerne i denne studien enda ikke har. Ettersom mestringstro er dynamisk og hele tiden modereres basert på de fire kildene, kan det forandre seg i løpet av kort tid. Dette kan påvirke resultatene i en studie om mestringstro og yrkesinteresse. Elevene i denne studien kan ha en annen oppfatning av yrkesinteresser og mestringstro enn unge voksne på 18-19 år. Dette bekrefter også de eksplorerende analysene, som indikerte at et fåtall av elevene hadde bestemt seg for hva de vil gjøre senere. Derfor kan det være viktig å være oppmerksom på at alder kan føre til ulike resultater, og dette kan gjøre sammenligning mellom, og generalisering av studier vanskeligere.

Implikasjoner

SCCT og kjønn

Funnene i studien støtter antakelsen om mestringstro som en sentral faktor for å forstå yrkesinteresser for menn og kvinner. Korrelasjonsanalysene bekrefter videre interessemodellens idé om mestringstro som en sentral faktor for å forstå yrkesinteresse, der 8

av 12 yrker viste en stor positiv korrelasjon mellom mestringstro og interesse. Selv om andre faktorer også kan påvirke yrkesinteresse, kan troen individer har på sine evner til å produsere suksessfulle resultater være en særlig viktig faktor (Bandura et al., 2001b). Dette støttes av mediasjonsanalysene i denne studien, der mestringstro sammen med kjønn, forklarte nesten halvparten av variansen i yrkesinteresse for både kvinnedominerte- og mannsdominerte yrker. Dersom man ikke har tro på evnene sine til å oppnå vellykkede utfall i et yrke, vil man derfor ikke være interessert i å gjøre det, noe som gjelder for kvinner som menn. De eksplorative analysene om mestringstro bekreftet også at det er en viktig faktor når elevene skal vurdere fremtidig yrke. Dette stemmer med sosial-kognitiv teoris oppfatning om mestringstroens kraft til å påvirke hvordan vi tenker og handler, og hvordan det gir mulighet til økt handlekraft og autonomi (Bandura, 2001a). Mestringstro tillater altså *agency*, men på samme tid må det erkjennes at andre faktorer kan begrense eller overstyre personlig vilje (Lent et al., 1994). SCCT hevder at karriereutvikling utvikles i en triade som inkluderer personlige faktorer, miljømessige faktorer og atferdsfaktorer. Personlige faktorer, som kjønn, samt andre faktorer i omgivelsene (f.eks. stereotypier og sosialisering) vil derfor kunne påvirke mestringstro og yrkesinteresser. Mediasjonsanalysene i denne studien indikerer at menns og kvinners lave interesse for yrker som ikke representerer majoriteten av deres kjønn, skyldes lav mestringstro for henholdsvis kvinnedominerte og mannsdominerte yrker. Dette kan tolkes i lys av at kjønn vil motta forskjellig læringserfaringer og sosialisering, slik at kjønnsforskjeller i interesse kan skyldes omgivelsenes evne til å påvirke kjønn på forskjellige måter, og dermed vil føre til ulik mestringstro. Studiens resultater støtter altså SCCTs fokus på kjønn som en karriererelevant faktor, som bør ses på som et sosialt konstruert aspekt av erfaring og som i stor grad skyldes miljøet rundt (Lent et al., 1994).

Miljømessige faktorer

For å forstå hvorfor kvinner og menn i denne studien har mestringstro og yrkesinteresser som stemmer overens med yrker med egen yrkeskjønnsdominans, må man se nærmere på hvordan mestringstro utvikles. Mestringstro er en lært, kognitiv oppfatning som er basert på tidligere erfaringer, sosial modellering, verbal feedback, og fysiologiske reaksjoner (Bandura, 1977). På denne måten er faktorer i omgivelsene, som foreldre, jevnaldrende og andre institusjoner, sentrale for utviklingen av mestringstro (Bussey & Bandura, 1999). Studier antyder at mestringstrosprosesser er ulik basert på kjønn (Byars-Winston et al., 2017).

Hvordan de ulike kildene av mestringstroinformasjon påvirker mestringstro avhenger også av hva individer er opptatt av, og hvordan det tolkes og integreres (Byars-Winston et al., 2017).

Kvinnens lave interesse og mestringstro for yrker som for eksempel krever mattekunnskaper, kan være på grunn av mangel på tidligere suksessfulle erfaringer. Byars-Winston et al. (2017) fant at tidligere mestringserfaringer med STEM-domener, verbal overbevisning og sosial modellering har lavere prediktiv kraft for mestringstro blant kvinner enn menn. Det kan derfor tenkes at kvinner i denne studien mangler viktige mestringstrokkilder i mange mannsdominerte jobbaktiviteter, mens menn mangler viktige mestringstrokkilder i mange kvinnedominerte jobbaktiviteter. Det tyder videre på at mestringstro for STEM-domener etableres tidlig i utdanningskarrieren, særlig hos jenter og kvinner (Byars-Winston et al., 2017). Mangel på tidlige mestringstrokkilder vil derfor ikke bidra til å fremme mestringstro for STEM-domener hos kvinner. Når kvinner og menn ikke vil gå for yrker som henholdsvis er mannsdominerte eller kvinnedominerte, er en konsekvens at det vil være mangel på sosiale modeller som kan inspirere og oppmuntre andre kvinner og menn til å velge yrkene (Bandura et al., 2001b). Kanskje kvinner og menn i denne studien ikke kan se for seg selv i de presenterte yrkene, nettopp fordi de mangler sosiale modeller å se opp til, da yrkene er dominert av det motsatte kjønn. Fordi overfloden av andre vil være av det motsatte kjønn, vil

heller ikke mestringstro øke (Bussey & Bandura, 1999). Verbal tilbakemelding kan være en annen måte som vil differensiere mestringstro for kvinner og menn. Forskning har vist at mødre kan respondere negativt når gutter og jenter vil delta i aktiviteter som er utenfor normen av det som anses som kjønnspassende (Leaper et al., 1995). Selv om ikke alle foreldre vil uttrykke kjønnsstereotyper, vil mange akseptere, modellere og lære kjønnsroller som tradisjonelt favoriseres av en kultur (Bussey & Bandura, 1999).

Stereotyper kan fungere som en form for sosial modellering, hvor man observerer at andre som er lik en selv evner eller ikke evner til å gjøre ulike typer jobber (Chiesa et al., 2016). Dette vil påvirke ulike oppfatninger av mestringstro (Chiesa et al., 2016). Etersom kvinner og menn ikke anser at de vil mestre jobbkravene til mannsdominerte og kvinnedominerte yrker, vil de heller ikke være interessert i de (Lent et al., 1994). Videre kan eksponering av stereotyper som hevder at kvinner ikke er like gode som menn innenfor et bestemt felt, påvirke oppfatning av egen kompetanse og dermed redusere mestringstro. Dette kan føre til at personer unngår situasjoner der de kan føle seg mislykket eller underpresterte, og dermed ikke utforsker eller utvikler sin kompetanse innenfor feltet. For eksempel foreslår forskere at det å ettertrakte mattekarrierer for kvinner bryter med kjønnsroller (Cheryan, 2012). Kvaliteter som verdsettes hos kvinner, som varme, emosjonelle og sosiale ferdigheter, vil ikke anses som kompatible med mange mannsdominerte eller STEM-yrker (Diekman et al., 2010). Kvinner kan kanskje tenke at stereotypiske maskuline trekk vil være essensielt for å gjøre suksess i yrket, og de kvinnene som ikke assosierer seg med de trekkene vil ha en lavere mestringstro for slike yrker (Bandura et al., 2001b). Dette kan også tenkes å være likt for menn; kvaliteter som arroganse, kravstorhet og styrke, er kvaliteter som heller ikke vil anses som kompatible med mange kvinnedominerte yrker (Eagly et al., 2020). Et annet overraskende funn i denne studien er at kvinner rapporterte høyere mestringstro for nøytrale yrker enn menn. Nøytrale

yrker er vanligvis ikke knyttet til spesifikke kjønnsstereotyper, og kvinner kan derfor føle seg mer komfortable og sikre på sine evner til å mestre disse yrkene.

Den effekten de ulike kildene har på mestringstro kan derfor reflektere kulturelle idéer, som mangel på kvinnelige STEM-rollemodeller eller mannlige HEED-rollemodeller, i tillegg til kjønnsstereotyper. Mangel på visse mestringstrokilder i henhold til kvinnedominerte og mannsdominerte jobbaktiviteter, eller kjønnsstereotyper, kan føre til kjønnsforskjeller i mestringstro (Byars-Winston et al., 2017). Dette vil ifølge SCCT også forklare hvorfor menn og kvinner har ulike yrkesinteresser, noe studiens resultater støtter (Lent et al., 1994; Lent & Brown, 2019).

Begrensninger

Selv om studien har gitt verdifull støtte til SCCT, er det noen begrensninger som må anerkjennes. For det første er dette en tverrsnittstudie som ikke utforsker forholdet mellom årsak-virkning, og funnene i denne studien kan derfor ikke si noe om kausale sammenhenger. På denne måten er det ikke mulig å konkludere med at lavere mestringstro vil føre til lavere interesse, som er gjort i mediasjonsanalysene. Disse antakelsene er likevel gjort fordi det finnes teoretiske og empiriske grunnlag for å gjøre det (Lent et al., 2018; Lent & Brown, 2019). Fremtidig forskning må derfor inkludere flere longitudinelle studier for å undersøke forholdet mellom mestringstro og interesse. På samme tid har studiens design styrker som øker validiteten til resultatene. At dette er et eksperimentelt design, med manipulasjon av yrkene som er inkludert, gjør at deltakerne ikke er blitt direkte påvirket (f.eks. på grunn av status eller lønn) når de skal rangere sin yrkesinteresse eller mestringstro.

En annen begrensning referer til operasjonalisering av mestringstro. Selv om mestringstro er operasjonalisert på måter som er anbefalt av Lent & Brown (2006), er det vanskelig å vurdere om jobbaktivitetene og beskrivelsene av et yrke dekker hele spekteret av hva yrket

faktisk innebærer. På grunn av at yrkesbeskrivelsene måtte være ganske korte, vil det være noen aspekter som ikke er inkludert, selv om det ble forsøkt å gi et helhetlig bilde. På samme måte som at det var spesifikke jobbaktiviteter som deltakerne skulle rate sin mestringstro på, kan det være at mål på mestringstro ville sett annerledes ut dersom andre jobbaktiviteter hadde blitt inkludert. Bandura (1995, referert i Lent & Brown, 2006) hevder også at en omfattende mestringstrovurdering bør være knyttet til faktorer hvor mennesker kan utøve noe kontroll. Noen av jobbaktivitetene som ble presentert er aktiviteter deltakerne ikke har hatt mulighet til å ha erfaring med. For eksempel var en av jobbaktivitetene for biolog å «forske og skrive rapporter», og «samle inn og analysere prøver av biologisk materiale». Dette kan gjøre at nivået av vanskelighet eller utfordring blir for høyt eller hypotetisk, som gjør at deltakerne ikke klarer å gi en nøyaktig vurdering av sin mestringstro for den spesifikke jobbaktiviteten (Lent & Brown, 2006). Dette kan resultere i at elevene gjetter eller gir en upresis vurdering av sin mestringstro, som enten fører til en over- eller underestimering av mestringstro, avhengig av hvor godt de forstår jobbaktivitetene som ble presentert. Selv med disse begrensningene, er fortsatt svarene valide. I tråd med Bandura er måling av mestringstro spesifikk, og deltakerne har også fått mulighet til å få et innblikk i hva hvert yrke kan innebære. Dette vil mest sannsynlig føre til bedre rangeringer når de skal vurdere sin interesse for hvert yrke.

En tredje begrensning er knyttet til generalisering. Studien er kun gjennomført på ulike skoler i Trøndelag, og en skole i Nannestad. Likevel er både bygd og by i Trøndelag representert, noe som gjør at funnene kan generaliseres lokalt og regionalt. Generalisering nasjonalt eller internasjonalt må gjøres med forsiktighet. I tillegg er det kun én aldersgruppe som er inkludert. Mestringstro er noe som ofte er i forandring, og generalisering for andre aldersgrupper vil derfor være utfordrende.

Praktiske implikasjoner og fremtidig forskning

Funnene fra denne studien har flere praktiske implikasjoner. Elever på videregående skole er ofte på et tidspunkt i livet hvor de vurderer ulike yrkesveier. Basert på funnene foreslås det intervensjoner som vil øke mestringstro både for menn og kvinner. Da det tyder på at mestringstro, spesielt for STEM-domener, etableres tidlig i utdanningskarrieren, er det viktig at skoler tidlig tilrettelegger for en kultur som kan fremme mestringstro (Byars-Winston et al., 2017). Skolene bør gi tilgang til informasjon om og erfaringer fra ulike yrker, slik at bevissthet om potensielle karrieremuligheter, mestringstro og interesse øker. For kvinner er det viktig å øke mestringstro for mannsdominerte yrker, og for menn er det viktig å øke mestringstro for kvinnedominerte yrker. For å gjøre dette bør skoler og utdanningsinstitusjoner jobbe med å skape et læringsmiljø som vil øke kvinners og menns mestringstro innenfor ulike fagområder. For eksempel kan man jobbe med å skape en undervisningsform som er inkluderende for begge kjønn, og som oppmuntrer til engasjement og deltakelse fra alle studenter. Samtidig indikerer forskning at ulike kilder til mestringstro vil ha ulik prediktiv kraft mellom kvinner og menn, samt at kjønnsstereotyper kan bidra til at kjønnene former ulik mestringstro. Denne studien har ikke fokusert på dette eksplisitt, men forsøkt å gi en forståelsesramme om hvorfor det er oppdaget kjønnsforskjeller i mestringstro. For studier i fremtiden kan det derfor være interessant å undersøke hvordan de fire kildene kan fremme mestringstro ulikt for menn og kvinner, samt om stereotyper kan være en av årsakene til menns lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker. Basert på studiens resultater vil det uansett handle om hvordan kilder til mestringstro kan fremmes, og generelt vil en bevissthet rundt de fire kildene bidra til at omgivelsene kan fremme mestringstro og interesse. Økende mestringstro og interesse vil også gjøre at kvinner og menn vil bli motivert til å bruke sine ferdigheter, og slik kan omgivelsene bidra til at elever utvikler sine talenter og interesser.

Deler av funnene i denne studien bryter med tidligere forskning om at menn har høy mestringstro uansett yrker eller yrkesdominans. Det tyder derfor på at dette ikke vil gjelde for alle situasjoner og kontekster. Tidligere studier har fokusert på mannsdominerte yrker (STEM), og det kan være at situasjonen er annerledes for kvinnedominerte yrker der menn tradisjonelt har lavere representasjon og mindre erfaring. Denne problemstillingen bør derfor utforskes i fremtidig forskning, for å få en bedre forståelse av hvordan kjønnsforskjeller og yrkesinteresse oppstår og opprettholdes. Det anbefales også replikasjoner som kan bekrefte at menn har lavere mestringstro for kvinnedominerte yrker, eller om dette er noe som kan knyttes til f.eks. metodologi eller utvalg i denne studien.

Til slutt bør fremtidig forskning studere andre populasjoner. I denne studien var populasjonen 15-16 år gamle elever som akkurat hadde begynt sitt første år på videregående. Dette er en gruppe som enda ikke har tatt noe konkret valg for fremtidig yrke, noe de eksplorerende analysene bekrefter. Kun 1 av 10 hadde bestemt seg for hva de vil gjøre senere. Det kan derfor være nyttig å gjennomføre studier på aldersgrupper som har utforsket fremtidige jobber i større grad, for eksempel de som går 3. året på studiespesialiserende.

Avslutning

Innledningen av denne studien inkluderte en presentasjon av Betz & Hacketts (1981) studie som ønsket å forstå kjønnsforskjeller i yrkesutvikling blant menn og kvinner. Det er interessant at selv 40 år senere er problemstillingen like relevant, og at mange av denne studiens resultater støtter deres funn. Dette sier noe om en vedvarende utfordring for et kjønnsdelt arbeidsmarked, nemlig hvordan få flere kvinner inn i mannsdominerte yrker, og menn inn i kvinnedominerte yrker. Resultatene fra studien støtter SCCTs antakelse om karriererelatert mestringstro for å forstå yrkesinteresser for kvinner og menn. Å fremme mestringstro for begge kjønn er sentralt, da det tyder på at mestringstro delvis vil mediere

forholdet mellom kjønn og yrkesinteresse for både menn og kvinner. En bevissthet rundt mestringstroens rolle, samt mestringstrofremmende arbeid i tidlig alder, kan derfor være en av flere løsninger for å redusere kjønnssegregasjon. På samme tid må man erkjenne at kjønn ofte er noe som er et sosialt aspekt av erfaring, slik at sosialisering og kulturelle agenter vil bidra til å fremme karriereutviklingsprosesser (Lent et al., 1994). Samlet sett viser denne studien betydningen av å forstå hvordan elever har yrkesinteresser som stemmer overens med det kjønnsdelte arbeidsmarkedet. Ved å ta hensyn til at mestringstro kan være en faktor for å forstå dette, kan vi bidra til å skape et mer likestilt og mangfoldig arbeidsmarked.

Kilder

- Aursand, P. (2013, 12. januar). *Eldrebølgen skaper stor usikkerhet for helsesektoren*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/artikler/eldrebolgen-skaper-stor-usikkerhet-for-helsesektoren>
- Bandura, A. (1986). The explanatory and predictive scope of self-efficacy theory. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 4(3), 359–373. <https://doi.org/10.1521/jscp.1986.4.3.359>
- Bandura, A. (2001a). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Annual Review of Psychology*, 52, 1–26. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.1>
- Bandura, A. (2006). Toward a psychology of human agency. *Perspectives on Psychological Science*, 1(2), 164–180. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6916.2006.00011.x>
- Bandura, A. (2012). On the functional properties of perceived self-efficacy revisited. *Journal of management*, 38(1), 9-44. <https://doi.org/10.1177/0149206311410606>
- Bandura, A., Barbaranelli, C., Caprara, G. V., & Pastorelli, C. (2001b). Self-efficacy beliefs as shapers of children's aspirations and career trajectories. *Child development*, 72(1), 187-206. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00273>
- Bandura. (1993). Perceived Self-Efficacy in Cognitive Development and Functioning. *Educational Psychologist*, 28(2), 117–148. https://doi.org/10.1207/s15326985ep2802_3

- Barth, J. M., Kim, H., Eno, C. A., & Guadagno, R. E. (2018). Matching abilities to careers for others and self: Do gender stereotypes matter to students in advanced math and science classes? *Sex Roles*, 79(1-2), 83-97. <https://doi.org/10.1007/s11199-017-0857-5>
- Bettio, F., Verashchagina, A., & Camilleri-Cassar, F. (2009). *Gender segregation in the labour market: Root causes, implications and policy responses in the EU*. European Commission. Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities. Unit G1. <https://data.europa.eu/doi/10.2767/1063>
- Betz, N. E., & Hackett, G. (1981). The relationship of career-related self-efficacy expectations to perceived career options in college women and men. *Journal of Counseling Psychology*, 28(5), 399–410. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.28.5.399>
- Bleeker, M. M., & Jacobs, J. E. (2004). Achievement in Math and Science: Do Mothers' Beliefs Matter 12 Years Later? *Journal of Educational Psychology*, 96(1), 97–109. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.96.1.97>
- Bong, M., & Skaalvik, E. M. (2003). Academic self-concept and self-efficacy: How different are they really?. *Educational psychology review*, 15(1), 1-40. <https://doi.org/10.1023/A:1021302408382>
- Bores-Rangel, E., Church, A. T., Szendre, D., & Reeves, C. (1990). Self-efficacy in relation to occupational consideration and academic performance in high school equivalency

students. *Journal of Counseling Psychology*, 37(4), 407–418.

<https://doi.org/10.1037/0022-0167.37.4.407>

Borgen, R. (2023). *Ungdommers sosiale tilhørighet i et kjønnsdelt arbeidsmarked: en eksperimentell studie om betydningen av kjønnsstereotyper og sosial tilhørighet på yrkesinteresse* [Masteroppgave]. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

Bussey, K., & Bandura, A. (1999). Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychological Review*, 106(4), 676–713. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.106.4.676>

Byars-Winston, A., Diestelmann, J., Savoy, J. N., & Hoyt, W. T. (2017). Unique effects and moderators of effects of sources on self-efficacy: A model-based meta-analysis. *Journal of Counseling Psychology*, 64(6), 645-658.

<https://doi.org/10.1037/cou0000219>

Chan, R. C. (2022). A social cognitive perspective on gender disparities in self-efficacy, interest, and aspirations in science, technology, engineering, and mathematics (STEM): the influence of cultural and gender norms. *International Journal of STEM Education*, 9(1), 1-13. <https://doi.org/10.1186/s40594-022-00352-0>

Cheryan, S. (2012). Understanding the paradox in math-related fields: Why do some gender gaps remain while others do not?. *Sex roles*, 66, 184-190.

<https://doi.org/10.1007/s11199-011-0060-z>

- Chiesa, R., Toderi, S., Dordoni, P., Henkens, K., Fiabane, E. M., & Setti, I. (2016). Older workers: Stereotypes and occupational self-efficacy. *Journal of Managerial Psychology*, 31(7), 1152-1166. <https://doi.org/10.1108/JMP-11-2015-0390>
- CORE (2020, 23. oktober). *CORE-indikator*. CORE – Senter for likestillingsforskning. Hentet 20. april fra https://www.samfunnsforskning.no/core/publikasjoner/core-indikator-status/kjonn-og-lonn/kjonn-og-lonn_hovedfunn_2017.pdf
- Diekman, A. B., Brown, E. R., Johnston, A. M., & Clark, E. K. (2010). Seeking congruity between goals and roles: A new look at why women opt out of science, technology, engineering, and mathematics careers. *Psychological science*, 21(8), 1051-1057. <https://doi.org/10.1177/0956797610377342>
- Diseth, Å., Meland, E., & Breidablik, H. J. (2014). Self-beliefs among students: Grade level and gender differences in self-esteem, self-efficacy and implicit theories of intelligence. *Learning and Individual Differences*, 35, 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2014.06.003>
- Eagly, A. H., Nater, C., Miller, D. I., Kaufmann, M., & Sczesny, S. (2020). Gender stereotypes have changed: A cross-temporal meta-analysis of U.S. public opinion polls from 1946 to 2018. *American Psychologist*, 75(3), 301-315. <https://doi.org/10.1037/amp0000494>

Ellingsæter, A. L. (2013). Scandinavian welfare states and gender (de)segregation: Recent trends and processes. *Economic and Industrial Democracy*, 34(3), 501-518.

<https://doi.org/10.1177/0143831X13491616>

European Commission. (u.å.). Women's situation in the labour market. Hentet fra

https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/women-labour-market-work-life-balance/womens-situation-labour-market_en

Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A.-G., & Buchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39, 175-191.

<https://doi.org/10.3758/bf03193146>

Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5. utg.). Sage.

Fiske, S. T., Cuddy, A. J. C., Glick, P., & Xu, J. (2002). A model of (often mixed) stereotype content: Competence and warmth respectively follow from perceived status and competition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 878–

902. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.82.6.878>

Fløtre, I. A. & Tuv, N. (2022, 9. mars). *Slik kan lønnsforskjellen mellom kvinner og menn*

forklares. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/lonn-og-arbeidskraftkostnader/statistikk/lonn/artikler/slik-kan-lonnsforskjellen-mellom-kvinner-og-menn-forklares>

Forskningsetikkloven. (2017). *Lov om organisering av forskningsetisk arbeid* (LOV-2017-04-28-23). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-04-28-23?q=forskningsetikkloven>

Fredriksen, K. (2019). *På stedet hvil: Kvinner dominerer offentlig sektor, menn privat sektor*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/pa-stedet-hvil-kvinner-dominerer-offentlig-sektor-og-menn-privat>

Gati, I., & Perez, M. (2014). Gender differences in career preferences from 1990 to 2010: Gaps reduced but not eliminated. *Journal of Counseling Psychology*, 61(1), 63–80. <https://doi.org/10.1037/a0034598>

Gottfredson, L. S. (1981). Circumscription and compromise: A developmental theory of occupational aspirations. *Journal of Counseling Psychology*, 28(6), 545–579. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.28.6.545>

Gram, H. K. (2021, 4. mars). *Stadige flere kvinner blant ledere*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/stadig-flere-kvinner-blant-ledere>

Hamre, K. (2016, 7. mars). *Kjønnsdelt arbeidsmarked tross kvinnes utdanningsforsprang*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/kjonnsdelt-arbeidsmarked-tross-kvinnenes-utdanningsforsprang>

- Hayes, A. F. (2012). PROCESS: A versatile computational tool for observed variable mediation, moderation, and conditional process modeling.
- Hayes, A. F., & Cai, L. (2007). Using heteroskedasticity-consistent standard error estimators in OLS regression: An introduction and software implementation. *Behavior research methods*, 39, 709-722. <https://doi.org/10.3758/bf03192961>
- Helse- og omsorgsdepartementet. (2013). *Morgendagens omsorg*. (Meld. St. 29 (2012-2013)). <https://www.regjeringen.no/contentassets/34c8183cc5cd43e2bd341e34e326dbd8/no/pdfs/stm201220130029000dddpdfs.pdf>
- Hyde, J. S. (2014). Gender similarities and differences. *Annual review of psychology*, 65, 373-398. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010213-115057>
- Hyde, J. S. (2016). Sex and cognition: gender and cognitive functions. *Current opinion in neurobiology*, 38, 53-56. <https://doi.org/10.1016/j.conb.2016.02.007>
- Jones, M. G., Howe, A., & Rua, M. J. (2000). Gender differences in students' experiences, interests, and attitudes toward science and scientists. *Science Education*, 84(2), 180-192. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1098-237X\(200003\)84:2<180::AID-SCE3>3.0.CO;2-X](https://doi.org/10.1002/(SICI)1098-237X(200003)84:2<180::AID-SCE3>3.0.CO;2-X)
- Kandal, H. (2021, 8. mars). *5 fakta om likestillingen i Norge*. CORE – Senter for likestillingsforskning. Hentet 20. april fra

<https://www.samfunnsforskning.no/core/aktuelt/nyheter/5-fakta-om-likestillingen-i-norge.html>

Lapan, R. T., Shaughnessy, P., & Boggs, K. (1996). Efficacy expectations and vocational interests as mediators between sex and choice of math/science college majors: A longitudinal study. *Journal of Vocational Behavior*, 49(3), 277-291.

<https://doi.org/10.1006/jvbe.1996.0044>

Lent, R. W., & Brown, S. D. (2006). On conceptualizing and assessing social cognitive constructs in career research: A measurement guide. *Journal of career assessment*, 14(1), 12-35.

Lent, R. W., & Brown, S. D. (2019). Social cognitive career theory at 25: Progress in studying the domain satisfaction and career self-management models. *Journal of Career Assessment*, 27(4), 563-578. <https://doi.org/10.1177/1069072719852736>

Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of Vocational Behavior*, 45(1), 79–122. <https://doi.org/10.1006/jvbe.1994.1027>

Lent, R. W., Sheu, H.-B., Miller, M. J., Cusick, M. E., Penn, L. T., & Truong, N. N. (2018). Predictors of science, technology, engineering, and mathematics choice options: A meta-analytic path analysis of the social–cognitive choice model by gender and race/ethnicity. *Journal of Counseling Psychology*, 65(1), 17–35. <https://doi.org/10.1037/cou0000243>

- Lindberg, S. M., Hyde, J. S., Petersen, J. L., & Linn, M. C. (2010). New trends in gender and mathematics performance: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, *136*(6), 1123–1135. <https://doi.org/10.1037/a0021276>
- Low, K. S. D., Yoon, M., Roberts, B. W., & Rounds, J. (2005). The stability of vocational interests from early adolescence to middle adulthood: A quantitative review of longitudinal studies. *Psychological Bulletin*, *131*(5), 713–737. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.131.5.713>
- Maccoby, E. E., & Jacklin, C. N. (1974). Myth, reality and shades of gray: What we know and don't know about sex differences. *Psychology today*, *8*(7), 109-112. <https://doi.org/10.1037/e400662009-008>
- Miller, L., & Hayward, R. (2006). New jobs, old occupational stereotypes: Gender and jobs in the new economy. *Journal of Education and Work*, *19*(1), 67-93. <https://doi.org/10.1080/13639080500523000>
- Mustosmäki, A., Reisel, L., Sihto, T., & Teigen, M. (2021). Gendered labor market (dis)advantages in Nordic welfare States: Introduction to the theme of the special issue. *Nordic Journal of Working Life Studies*, *11*(S7), 1-9. <https://doi.org/10.18291/njwls.132537>
- NESH. (2021, 16. desember). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. De nasjonale forskningsetiske komiteene.

<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>

NSD. (u.å.). *Barnehage- og skoleforskning*. Norsk senter for forskningsdata. Hentet 10. november 2022 fra <https://www.nsd.no/personverntjenester/oppslagsverk-for-personvern-i-forskning/barnehage-og-skoleforskning/>

Personopplysningsloven. (2018). *Lov om behandling av personopplysninger* (LOV-2018-06-15-38). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38?q=personopplysningsloven>

Pässler, K., & Hell, B. (2020). Stability and change in vocational interests from late childhood to early adolescence. *Journal of Vocational Behavior*, 121, Artikkel 103462. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2020.103462>

Regjeringen. (2021, 10. september). *Strategi for et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked 2021-2024*. Regjeringen. https://www.regjeringen.no/contentassets/678d5431d03a4f9b9882b3d36c759256/strategi-for-et-mer-likestilt-utdannings-og-arbeidsmarked-20212014_uu.pdf

Reisel, L., Skorge, Ø. S., & Uvaag, S. (2019). *Kjønnsdelte utdannings-og yrkesvalg: En kunnskapsoppsummering*. (ISF Rapport 2019:6). Institutt for samfunnsforskning. <https://www.regjeringen.no/contentassets/efa97f020331439a8adbb84dd90ab426/no/sved/1.pdf>

- Rottinghaus, P. J., Larson, L. M., & Borgen, F. H. (2003). The relation of self-efficacy and interests: A meta-analysis of 60 samples. *Journal of Vocational Behavior*, 62(2), 221–236. [https://doi.org/10.1016/S0001-8791\(02\)00039-8](https://doi.org/10.1016/S0001-8791(02)00039-8)
- Sato, S., Pittet, M., Escasain, L., Gabriel, U., Oakhill, J., & Gygax, P. (2023). Can gender-fair language modify gender-biased career aspirations?: Assessing the normative impact of the masculine and pair forms on adolescents' vocational representations. [Unpublished Manuscript] Department of Psychology, University of Fribourg (Switzerland).
- Sheu, H. B., Lent, R. W., Brown, S. D., Miller, M. J., Hennessy, K. D., & Duffy, R. D. (2010). Testing the choice model of social cognitive career theory across Holland themes: A meta-analytic path analysis. *Journal of Vocational Behavior*, 76(2), 252–264. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2009.10.015>
- Sheu, H. B., Lent, R. W., Miller, M. J., Penn, L. T., Cusick, M. E., & Truong, N. N. (2018). Sources of self-efficacy and outcome expectations in science, technology, engineering, and mathematics domains: A meta-analysis. *Journal of Vocational Behavior*, 109, 118–136. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2018.10.003>
- SSB. (u.å.). Fakta om likestilling [Tabell]. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/faktaside/likestilling>
- SSB. (2022, 5. desember). *Indikatorer for kjønnslikestilling i kommunene*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/likestilling/statistikk/indikatorer-for-kjonnslikestilling-i-kommunene>

- Su, R. (2020). The three faces of interests: An integrative review of interest research in vocational, organizational, and educational psychology. *Journal of Vocational Behavior*, 116(Part B). <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2018.10.016>
- Su, R., Rounds, J., & Armstrong, P. I. (2009). Men and things, women and people: A meta-analysis of sex differences in interests. *Psychological Bulletin*, 135(6), 859–884. <https://doi.org/10.1037/a0017364>
- Tellhed, U., Bäckström, M., & Björklund, F. (2017). Will I fit in and do well? The importance of social belongingness and self-efficacy for explaining gender differences in interest in STEM and HEED majors. *Sex Roles: A Journal of Research*, 77(1-2), 86–96. <https://doi.org/10.1007/s11199-016-0694-y>
- Universitetet i Oslo. (2021, 22. mars). *Hva er Nettskjema*. Hentet 28. april 2023 fra <https://www.uio.no/tjenester/it/adm-app/nettskjema/mer-om/>
- Utdanning.no (u.å.). *Likestilling i arbeidslivet*. Hentet 24. november 2022 fra <https://utdanning.no/likestilling>
- Voyer, D. (2011). Time limits and gender differences on paper-and-pencil tests of mental rotation: a meta-analysis. *Psychonomic bulletin & review*, 18(2), 267-277. <https://doi.org/10.3758/s13423-010-0042-0>

Wagner, I., Fjell, L. K., Frisell, M. M., & Østbakken, K. M. (2020). *Likelønn og det kjønnsdelte arbeidsmarkedet: Individuelle preferanser eller strukturelle begrensninger?* Institutt for samfunnsforskning.

<https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2641600/Like1%25C3%25B8nn%2bog%2bdet%2bkj%25C3%25B8nnsdelte%2barbeidsmarkedet.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Appendix A

Mail til skoler

Hei!

Vi er to psykologistudenter fra NTNU som nå skal begynne på vårt masterprosjekt.

Tema for prosjektet er sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse blant førsteårselever som går studiespesialisering (uten spesielt fokus på idrett, entreprenørskap, osv. det første året). Derfor leter vi etter klasser som er interessert i å delta i vårt prosjekt.

Deltakelsen innebærer å svare på et digitalt spørreskjema. Som NTNU-studenter bruker vi nettskjemaet (<https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Nettskjema>) til å samle inn data. Vi vil ikke innhente personopplysninger, og IP-adressen vil ikke bli lagret. Spørreskjemaet er derfor anonym. Datainnsamlingen vil bli meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk senter for forskningsdata (NSD). Link til nettskjemaet kan f.eks. legges ut på elevenes læringsplattform og tanken er at elevene skal bruke sin egen mobil (eller PC) for å svare.

Vi vil gjerne være på skolen når undersøkelsen skal tas, slik at vi kan gi informasjon til elevene om undersøkelsen og svare på spørsmål. Det er derfor ønskelig at alle elevene er samlet når undersøkelsen gjennomføres. Elever som ikke ønsker å delta vil få tilbud om et alternativt opplegg. Vi forventer at datainnsamlingen ikke tar mer enn 60 minutter. Gjennomføring av undersøkelsen vil foregå i løpet av oktober og november.

Er dette noe dere ønsker å delta på? Det er bare å ta kontakt hvis det er noen spørsmål. Håper på positiv respons!

Mvh.

Jonette Taraldsen

jonettet@stud.ntnu.no, tlf.: 40725866

Ragnhild Borgen

ragnhbor@stud.ntnu.no, tlf: 45487731

Appendix B

Spørreskjema og informasjonsskriv

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse

Side 1

Obligatoriske felter er merket med stjerne *

Heil

Dette er en forespørsel til deg om å delta i vårt masterprosjekt. Vi, Jonette Taraldsen og Ragnhild Borgen, er to masterstudenter ved NTNU som ønsker å undersøke hva som kan forårsake yrkesinteresse. Du får spørsmål om å delta fordi du går første året på studiespesialisering. Vi ønsker å presentere noen yrker, og høre hva du syns om disse. I dette skrivet får du informasjon om målene med prosjektet og hva deltakelse innebærer for deg.

Formålet er å undersøke hvilke faktorer som kan ha betydning for yrkesinteresse. Disse faktorene er mestringstro og sosial tilhørighet. Mestringstro handler om hvor stor tro en person har på sine ferdigheter til å gjennomføre en spesiell oppgave eller handling. Sosial tilhørighet handler om ønsket om å være en del av en gruppe, med mennesker som aksepterer deg som et gruppelem.

Institutt for psykologi ved NTNU er ansvarlig for prosjektet, hvor vår veileder Ute Gabriel har hovedansvar.

Hvis du velger å delta innebærer det at du fyller ut et digitalt spørreskjema. Dette vil ta omtrent 20 minutter, og svarene

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

2/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

dine vil bli registrert elektronisk. Det er frivillig å delta i prosjektet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta. Når spørreskjemaet er sendt inn vil det ikke være mulig å trekke seg, da alt er anonymt.

Hvis du ikke ønsker å delta på prosjektet vil du få tilbud om å ta en quiz mens de andre svarer på undersøkelsen.

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med forskningsetikkloven. Det er bare vi og veileder som vil ha tilgang til opplysningene.

Dersom du trykker deg videre i spørreskjemaet, gir du samtykke til å delta. Hvis du bestemmer deg for at du ikke vil delta allikevel, lar du være å levere inn skjemaet. Vi håper du ønsker å delta, da ditt bidrag vil være av stor nytte for oss.

Med vennlig hilsen

Ragnhild Borgen

Jonette Taraldsen

Kontakt:

ragnhbor@stud.ntnu.no

jonettet@stud.ntnu.no

Samtykke *

Ja, jeg har lest informasjonen og ønsker å delta

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

3/49

Nei, jeg ønsker ikke å delta

Sideskift

Side 2

Obligatoriske felter er merket med stjerne *

Kjønn *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja, jeg har lest informasjonen og ønsker å delta» er valgt i spørsmålet «Samtykke»

Mann

Kvinne

Annet/vil ikke svare

Hvor gammel er du? *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Annet/vil ikke svare», «Kvinne» eller «Mann» er valgt i spørsmålet «Kjønn»

Du må være 15 år eller over for å kunne være med på denne spørreundersøkelsen.

Velg ...

Sideskift

Side 3

Obligatoriske felter er merket med stjerne *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Du vil nå bli presentert for ulike yrker. Under hvert yrke ber vi deg om å svare på spørsmål som omhandler mestringstro og sosial tilhørighet.

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Lydtekniker

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

20.04.2023, 13:23

Vælg i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Som lydtekniker er du ansvarlig for at opptak, avspilling og formidling av lyd skjer på en god måte. Andre arbeidsoppgaver er miksing og lydbearbeiding inne i studio, opp- og nedrigg av store og små lydanlegg, og vedlikeholdelse av digitale og analoge instrument. Kommunikasjon er viktig, da man må kommunisere raskt og tydelig i produksjonsarbeidet. Arbeidshverdagen kan være hektisk, derfor bør man kunne håndtere problemer og beholde roen under stress.

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Mestringstro

Hvor sikker er du på at du har evnene/ferdighetene til å vellykket utføre eller lære hver av de følgende jobbaktivitetene, gitt at du er interessert i å gjøre aktiviteten?

	Veldig usikker	Litt usikker	Nøytral	Litt sikker	Veldig sikker
Rigge opp og ned små og store lydanlegg *	☐	☐	☐	☐	☐
Mikse og bearbeide lyd *	☐	☐	☐	☐	☐
Vedlikeholde digitalt og analogt utstyr *	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunisere raskt og tydelig *	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

6/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Jobbe under hektiske forhold *	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Tilhørighet

Forestill deg at du jobber som en lydtekniker, i hvilken grad føler du at de følgende setningene passer til deg?

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad
I hvor stor grad vil du føle at du tilhører gruppen av mennesker som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, hvor komfortabel tror du du kan føle deg? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du følt at du kunne være deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐
I hvor stor grad tror du at du kan	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

7/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse - Vis - Nettskjema

komme overens med andre som gjør denne jobben? *

Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du vært stolt av deg selv? *

Sideskift

Side 4

Obligatoriske felter er merket med stjerne *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Sykepleier

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Som sykepleier kan du forebygge og behandle sykdom, lindre plager, gi omsorg og redde liv. Sykepleiere jobber med mennesker i alle aldre, kulturer og samfunnslag. Derfor er det viktig med gode ferdigheter i kommunikasjon og samhandling, både for pasient og pårørende. En viktig del av arbeidet er å samhandle med andre yrkesgrupper som er in-

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

8/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse - Vis - Nettskjema

volvret i pasientbehandling. I tillegg har sykepleier ansvar for å administrere medikamenter og utføre prosedyrer. Sentralt i arbeidet er bruk av datateknologi og teknisk utstyr.

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Mestringstro

Hvor sikker er du på at du har evnene/ferdighetene til å vellykket utføre eller lære hver av de følgende jobbaktivitetene, gitt at du er interessert i å gjøre aktiviteten?

	Veldig usikker	Litt usikker	Nøytral	Litt sikker	Veldig sikker
Jobbe med andre yrkesgrupper *	☐	☐	☐	☐	☐
Behandle sykdom, gi omsorg og redde liv *	☐	☐	☐	☐	☐
Administrere medikamenter og utføre prosedyrer *	☐	☐	☐	☐	☐
Ivareta pasienter og pårørende *	☐	☐	☐	☐	☐
Bruke teknologi og digitale løsninger i arbeidet *	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

9/49

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Tilhørighet

Forestill deg at du jobber som en sykepleier, i hvilken grad føler du at de følgende setningene passer til deg?

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad
I hvor stor grad vil du føle at du tilhører gruppen av mennesker som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, hvor komfortabel tror du du kan føle deg? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du følt at du kunne være deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐
I hvor stor grad tror du at du kan komme overens med andre som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐

Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du vært stolt av deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐
--	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

 Sideskift

Side 5

Obligatoriske felter er merket med stjerne *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Sivilingeniør

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Sivilingeniører utvikler teknologiske løsninger, og jobber med forskning, utvikling, undervisning, prosjektarbeid og ledelse. Matematikk, statistikk, fysikk, kjemi og IT er sentrale fag i arbeidet. Sivilingeniører bør ha evne til å finne løsninger på praktiske oppgaver. De jobber ofte tett på andre, derfor er gode samarbeidsevner viktig. Man må kommunisere godt både muntlig og skriftlig, samt beherske engelsk.

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Mestringstro

Hvor sikker er du på at du har evnene/ferdighetene til å vellykket utføre eller lære hver av de følgende jobbaktivitetene, gitt at du er interessert i å gjøre aktiviteten?

	Veldig usikker	Litt usikker	Nøytral	Litt sikker	Veldig sikker
Mestre realfag *	☐	☐	☐	☐	☐
Finne løsninger på praktiske oppgaver *	☐	☐	☐	☐	☐
Mestre teknologi *	☐	☐	☐	☐	☐
Samarbeide med andre yrkesgrupper *	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunisere godt både muntlig og skriftlig *	☐	☐	☐	☐	☐

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse - Vis - Nettskjema

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Tilhørighet

Forestill deg at du jobber som en sivilingeniør, i hvilken grad føler du at de følgende setningene passer til deg?

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad
I hvor stor grad vil du føle at du tilhører gruppen av mennesker som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, hvor komfortabel tror du du kan føle deg? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du følt at du kunne være deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐
I hvor stor grad tror du at du kan komme overens med andre som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du vært stolt av deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

13/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse - Vis - Nettskjema

 Sideskift

Side 6

Obligatoriske felter er merket med stjerne *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Arkitekt

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Arkitektens styrke er evnen til å oversette menneskelige behov til holdbare, vakre og funksjonelle løsninger. Yrket inneholder et bredt spenn av oppgaver; fra planlegging og tegning av små og store bygninger inkludert tilbygg og interiør, til byplanlegging og stedsutvikling. Som arkitekt kan du kombinere og vektlegge ulike sider av arkitekturfaget. Det innebærer å ha dybdekunnskap om formgivning og estetikk, og prosjekt-/prosessledelse. Jobben inkluderer også å lede andre arbeidsgrupper.

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

14/49

Mestringstro

Hvor sikker er du på at du har evnene/ferdighetene til å vellykket utføre eller lære hver av de følgende jobbaktivitetene, gitt at du er interessert i å gjøre aktiviteten?

	Veldig usikker	Litt usikker	Nøytral	Litt sikker	Veldig sikker
Ha dybdekunnskap om formgivning og estetikk *	☐	☐	☐	☐	☐
Forstå hvordan fysiske omgivelser påvirker mennesker *	☐	☐	☐	☐	☐
Planlegge, designe og utvikle bygg og landskap *	☐	☐	☐	☐	☐
Lede byggeprosjekter *	☐	☐	☐	☐	☐
Forstå hvordan menneskelige behov kan bli til holdbare, vakre og funksjonelle hus og bygninger *	☐	☐	☐	☐	☐

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Tilhørighet

Forestill deg at du jobber som en arkitekt, i hvilken grad føler du at de følgende setningene passer til deg?

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad
I hvor stor grad vil du føle at du tilhører gruppen av mennesker som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, hvor komfortabel tror du du kan føle deg? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du følt at du kunne være deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐
I hvor stor grad tror du at du kan komme overens med andre som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du vært stolt av deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐

Sideskift

Side 7

Obligatoriske felt er merket med stjerne *

- Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Tanntekniker

- Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

En tanntekniker lager tannerstatninger til pasienter som har mistet eller skadet tennene sine. Tannteknikeren mottar et avtrykk eller en skannet 3D-modell av pasientens tenner fra tannlegen. Dette er grunnlaget for tannteknikerens arbeid med å lage tannerstatninger for en eller flere tenner. En tanntekniker bør like å bruke hendene, ha teknisk innsikt, og god form- og fargesans. Jobben krever ofte et høyt arbeidstempo, god struktur og nøyaktighet.

- Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Mestringstro

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

17/49

Hvor sikker er du på at du har evnene/ferdighetene til å vellykket utføre eller lære hver av de følgende jobbaktivitetene, gitt at du er interessert i å gjøre aktiviteten?

	Veldig usikker	Litt usikker	Nøytral	Litt sikker	Veldig sikker
Være strukturert og nøyaktig *	☐	☐	☐	☐	☐
Arbeide i høyt tempo *	☐	☐	☐	☐	☐
Møte pasienter *	☐	☐	☐	☐	☐
Bruke hendene i arbeidet *	☐	☐	☐	☐	☐
Ha teknisk innsikt og form- og fargesans *	☐	☐	☐	☐	☐

- Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Tilhørighet

Forestill deg at du jobber som en tanntekniker, i hvilken grad føler du at de følgende setningene passer til deg?

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

Lest ut

Lest ut

18/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad
I hvor stor grad vil du føle at du tilhører gruppen av mennesker som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, hvor komfortabel tror du du kan føle deg? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du følt at du kunne være deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐
I hvor stor grad tror du at du kan komme overens med andre som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du vært stolt av deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐

Sideskift

https://nettskjema.no/user/form/281684

19/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Side 8

Obligatoriske felt er merket med stjerne *

- Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Psykolog

- Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Psykologers arbeid består grunnleggende i å fremme menneskers helse- og livskvalitet. Som psykolog har du kunnskap om hvordan tenking foregår. Samtale med mennesker og gjennomføring av undersøkelser, tester og behandlinger på selvstendig grunnlag i en klinisk setting er sentralt. Psykologer tar ikke bare vurderinger av pasienters evne, problemer og behov, de samarbeider også med andre helsepersonell og tjenester.

- Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Mestringstro

Hvor sikker er du på at du har evnene/ferdighetene til å vellykket utføre eller lære hver av de følgende jobbaktivitetene, gitt at du er interessert i å gjøre aktiviteten?

Veldig usikker   Litt usikker   Nøytral   Litt sikker   Veldig sikker

https://nettskjema.no/user/form/281684

20/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Møte mennesker i sårbare situasjoner *	☐	☐	☐	☐	☐
Samarbeide og veilede annet helsepersonell og tjenester *	☐	☐	☐	☐	☐
Bruke problemløsningsferdigheter i en klinisk setting *	☐	☐	☐	☐	☐
Vurdere pasienters evner, problemer og behov *	☐	☐	☐	☐	☐
Tenke analytisk *	☐	☐	☐	☐	☐

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Tilhørighet

Forestill deg at du jobber som en psykolog, i hvilken grad føler du at de følgende setningene passer til deg?

I svært liten grad   I liten grad   I noe grad   I stor grad   I svært stor grad

I hvor stor grad vil du føle at du til

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

21/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

I hvor stor grad vil du føle at du tilhører gruppen av mennesker som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, hvor komfortabel tror du du kan føle deg? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du følt at du kunne være deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐
I hvor stor grad tror du at du kan komme overens med andre som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du vært stolt av deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐

 Sideskift

Obligatoriske felter er merket med stjerne *

Side 9

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

22/49

- i** Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Biolog

- i** Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Biologer jobber med dyre- og planteliv, både ute i felt og på laboratorier. Vanlige arbeidsoppgaver innebærer innsamling og analyse av biologisk materiale (f.eks. planter og insekter), forskning, skriving av rapport, og undervisning. Biologer overvåker og administrerer plante- og dyrelivet. Nysgjerrighet er viktig i yrket, da man må kunne tilegne seg ny kunnskap basert på fysiske bevis.

- i** Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Mestringstro

Hvor sikker er du på at du har evnene/ferdighetene til å vellykket utføre eller lære hver av de følgende jobbaktivitetene, gitt at du er interessert i å gjøre aktiviteten?

	Veldig usikker	Litt usikker	Nøytral	Litt sikker	Veldig sikker
Samle inn og analysere prøver av biologisk materiale	☐	☐	☐	☐	☐

Forske og skrive rapporter	☐	☐	☐	☐	☐
Overvåke og administrere plante- og dyrelivet	☐	☐	☐	☐	☐
Undervise om planter, dyr og miljø	☐	☐	☐	☐	☐
Tilegne seg ny kunnskap basert på fysiske bevis	☐	☐	☐	☐	☐

- i** Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Tilhørighet

Forestill deg at du jobber som en biolog, i hvilken grad føler du at de følgende setningene passer til deg?

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad
I hvor stor grad vil du føle at du tilhører gruppen av mennesker som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Hvis du gjorde denne jobben, hvor komfortabel tror du du kan føle deg? *

Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du følt at du kunne være deg selv? *

I hvor stor grad tror du at du kan komme overens med andre som gjør denne jobben? *

Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du vært stolt av deg selv? *

Sideskift

Side 10

Obligatoriske felt er merket med stjerne *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

25/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Farmasøyt

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Som farmasøyt kan du jobbe på sykehusapotek, med produksjon, tilvirkning, sykehusleveranser, rådgivning, kvalitet, kliniske studier, forskning, administrasjon eller ledelse. En farmasøyt er ekspert på legemidler, og tar for seg blant annet hvordan de framstilles, hvordan de virker på kroppen og hvordan legemidler brukes ved forebygging og behandling av sykdom. I arbeidet med legemidler er det viktig å være nøyaktig og selvstendig.

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Mestringstro

Hvor sikker er du på at du har evnene/ferdighetene til å vellykket utføre eller lære hver av de følgende jobbaktivitetene, gitt at du er interessert i å gjøre aktiviteten?

	Veldig usikker	Litt usikker	Nøytral	Litt sikker	Veldig sikker
Kommunisere godt med kunder	☐	☐	☐	☐	☐
Drive med selvstendig arbeid	☐	☐	☐	☐	☐
Håndtere legemidler	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

26/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse - Vis - Nettskjema

I tillegg til egeninteressen	☐	☐	☐	☐	☐
Forstå hvordan legemidler virker	☐	☐	☐	☐	☐
Jobbe med rådgivning	☐	☐	☐	☐	☐

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Tilhørighet

Forestill deg at du jobber som en farmasøyt, i hvilken grad føler du at de følgende setningene passer til deg?

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad
I hvor stor grad vil du føle at du tilhører gruppen av mennesker som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, hvor komfortabel tror du du kan føle deg? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du følt at du kunne	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

27/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse - Vis - Nettskjema

være deg selv? *

I hvor stor grad tror du at du kan komme overens med andre som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du vært stolt av deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐

 Sideskift

Side 11

Obligatoriske felter er merket med stjerne *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Byggingeniør

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

28/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Byggingeniører utreder, planlegger og gjennomfører byggeprosjekter. Eksempler på dette er bygg, broer og veier. Byggingeniøren jobber altså med praktiske oppgaver og tekniske løsninger med tanke på bygging, helse, miljø og sikkerhet. Man bør være interessert i realfag og tekniske løsninger. Byggingeniører er ofte lederen på en byggeplass, og må derfor ta ansvar for store og små prosjekter. De arbeider ofte med andre yrkesgrupper, som arkitekter og byggherrer.

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Mestringstro

Hvor sikker er du på at du har evnene/ferdighetene til å vellykket utføre eller lære hver av de følgende jobbaktivitetene, gitt at du er interessert i å gjøre aktiviteten?

	Veldig usikker	Litt usikker	Nøytral	Litt sikker	Veldig sikker
Planlegge bygg, broer og veier *	☐	☐	☐	☐	☐
Jobbe med praktiske oppgaver og tekniske løsninger *	☐	☐	☐	☐	☐
Ta ansvar for store og små prosjekter *	☐	☐	☐	☐	☐
Være en leder *	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

29/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Bruke realfag i arbeidet *	☐	☐	☐	☐	☐
----------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Tilhørighet

Forestill deg at du jobber som en byggingeniør, i hvilken grad føler du at de følgende setningene passer til deg?

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad
I hvor stor grad vil du føle at du tilhører gruppen av mennesker som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, hvor komfortabel tror du du kan føle deg? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du følt at du kunne være deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐
I hvor stor grad tror du at du kan	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

30/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse - Vis - Nettskjema

komme overens med andre som gjør denne jobben? *

Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du vært stolt av deg selv? *

 Sideskift

Side 12

Obligatoriske felt er merket med stjerne *

- Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Trafikklærer

- Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Som trafikklærer er du kvalifisert til å lære opp nye førere, hvor man skal gi opplæring til alt som kreves for å kjøre en personbil. Derfor kreves det stor kunnskap om trafikk, miljø og mennesker. Undervisningen skal være forståelig og gis på en effektiv måte. Du må være sosial, tålmodig og ha evne til å skape trygghet. Du må ha evne til å lære elevene å

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

31/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse - Vis - Nettskjema

ta selvstendige beslutninger med lav risiko og høy beslutningskvalitet.

- Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Mestringstro

Hvor sikker er du på at du har evnene/ferdighetene til å vellykket utføre eller lære hver av de følgende jobbaktivitetene, gitt at du er interessert i å gjøre aktiviteten?

	Veldig usikker	Litt usikker	Nøytral	Litt sikker	Veldig sikker
Å undervise på en forståelig og effektiv måte *	☐	☐	☐	☐	☐
Opplæring til alt som kreves for å kjøre en personbil *	☐	☐	☐	☐	☐
Å være tålmodig, sosial og skape trygghet *	☐	☐	☐	☐	☐
Ha kunnskap om trafikk, miljø og mennesker *	☐	☐	☐	☐	☐
Lære elevene til å ta selvstendige beslutninger med lav risiko og høy	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

32/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

beslutningskvalitet *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Tilhørighet

Forestill deg at du jobber som en trafikklærer, i hvilken grad føler du at de følgende setningene passer til deg?

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad
I hvor stor grad vil du føle at du tilhører gruppen av mennesker som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, hvor komfortabel tror du du kan føle deg? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du følt at du kunne være deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐
I hvor stor grad tror du at du kan komme overens med andre som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

33/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du vært stolt av deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐
--	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

 Sideskift

Side 13

Obligatoriske felter er merket med stjerne *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Grafisk designer

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Som grafisk designer jobber du med visuell kommunikasjon ved å formidle ideer gjennom bilder og tekst. Vanlig del av yrket omhandler møter med kunder, for å bli enige om omfanget av et prosjekt og ønsket resultat. Derfor må man også ha evne til å være strategisk, slik at resultatet bidrar til kundens ønskede budskap. En grafisk designer skal utvikle og ferdigstille et visuelt konsept (elementer og maler) som dekker kundens behov. Dette gjøres ved bruk av digitale verktøy. Ofte jobber man i tverrfaglige team med andre yrkesgrupper.

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

34/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse - Vis - Nettskjema

20.04.2023, 13:23 Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse - Vis - Nettskjema

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Mestringstro

Hvor sikker er du på at du har evnene/ferdighetene til å vellykket utføre eller lære hver av de følgende jobbaktivitetene, gitt at du er interessert i å gjøre aktiviteten?

	Veldig usikker	Litt usikker	Nøytral	Litt sikker	Veldig sikker
Kundebehandling *	☐	☐	☐	☐	☐
Designere og utvikle elementer og maler ved bruk av digitale desingverktøy *	☐	☐	☐	☐	☐
Være oppdatert på den teknologiske utviklingen *	☐	☐	☐	☐	☐
Formidle ideer gjennom bilder og tekst *	☐	☐	☐	☐	☐
Være kreativ *	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

35/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse - Vis - Nettskjema

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Tilhørighet

Forestill deg at du jobber som en grafisk designer, i hvilken grad føler du at de følgende setningene passer til deg?

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad
I hvor stor grad vil du føle at du tilhører gruppen av mennesker som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, hvor komfortabel tror du du kan føle deg? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du følt at du kunne være deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐
I hvor stor grad tror du at du kan komme overens med andre som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

36/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse - Vis - Nettskjema

Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du vært stolt av deg selv? *

Sideskift

Side 14

Obligatoriske felter er merket med stjerne *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Bibliotekar

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Bibliotekaren hjelper brukere av biblioteket med å skaffe kvalitetssikret informasjon som brukerne etterspør. Bibliotekaren har god kjennskap til søkesystemene, som gjør det mulig å finne fram i store mengder med informasjon. Bibliotekaren skal også formidle fag- og skjønnlitteratur gjennom arrangementer, utstillinger og veiledning. De skal også gi undervisning i databasesøk og kildekritikk, stå for innkjøp til biblioteket, og skape leselest for andre.

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

37/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse - Vis - Nettskjema

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Mestringstro

Hvor sikker er du på at du har evnene/ferdighetene til å vellykket utføre eller lære hver av de følgende jobbaktivitetene, gitt at du er interessert i å gjøre aktiviteten?

	Veldig usikker	Litt usikker	Nøytral	Litt sikker	Veldig sikker
Skaffe kvalitetssikret informasjon som brukere av bibliotek spør etter *	☐	☐	☐	☐	☐
Formidle fag- og skjønnlitteratur *	☐	☐	☐	☐	☐
Undervise i databasesøk og kildekritikk *	☐	☐	☐	☐	☐
Stå for innkjøp til biblioteket *	☐	☐	☐	☐	☐
Skape leselest for andre *	☐	☐	☐	☐	☐

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

38/49

Tilhørighet

Forestill deg at du jobber som en bibliotekar, i hvilken grad føler du at de følgende setningene passer til deg?

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad
I hvor stor grad vil du føle at du tilhører gruppen av mennesker som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, hvor komfortabel tror du du kan føle deg? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du følt at du kunne være deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐
I hvor stor grad tror du at du kan komme overens med andre som gjør denne jobben? *	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis du gjorde denne jobben, i hvilken grad ville du vært stolt av deg selv? *	☐	☐	☐	☐	☐

Sideskift

Side 15

Obligatoriske felter er merket med stjerne *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Vi vil nå spørre deg om din interesse for hvert yrke som har blitt presentert, og om sosial tilhørighet og mestringstro er viktig for deg.

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Yrkesinteresse

Hvor interessert er du i og faktisk gjøre hvert yrke?

	Ikke interessert i det hele tatt	Ikke så interessert	Hverken eller	Litt interessert	Veldig interessert
Lydtekniker *	☐	☐	☐	☐	☐

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Sykepleier *	☐	☐	☐	☐	☐
Sivilingeniør *	☐	☐	☐	☐	☐
Arkitekt *	☐	☐	☐	☐	☐
Tanntekniker *	☐	☐	☐	☐	☐
Psykolog *	☐	☐	☐	☐	☐
Biolog *	☐	☐	☐	☐	☐
Farmasøyt *	☐	☐	☐	☐	☐
Byggingeniør *	☐	☐	☐	☐	☐
Trafikk lærer *	☐	☐	☐	☐	☐
Grafisk designer *	☐	☐	☐	☐	☐
Bibliotekar *	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

41/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Når du tenker på en jobb du vil gjøre senere, hvor viktig er det for deg å være i et sosialt miljø, der du føler på sosial tilhørighet? *

- i** Dette elementet vises kun dersom alternativet «15/16/17 år» eller «18 år og eldre» er valgt i spørsmålet «Hvor gammel er du?»

Blant alternativene nedenfor, velg det som passer best for deg.

- Svært viktig
- Viktig
- Nøytral
- Lite viktig
- Ikke viktig

Når du tenker på en jobb du vil gjøre senere, hvor viktig er det for deg at du vet at du har evnene og ferdighetene til å mestre jobben? *

- i** Dette elementet vises kun dersom alternativet «Nøytral», «Lite viktig», «Svært viktig», «Viktig» eller «Ikke viktig» er valgt i spørsmålet «Når du tenker på en jobb du vil gjøre senere, hvor viktig er det for deg å være i et sosialt miljø, der du føler på sosial tilhørighet?»

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

42/49

- Svært viktig
- Viktig
- Nøytral
- Lite viktig
- Ikke viktig

Har du reflektert noe over eller undersøkt jobber du har lyst til å gjøre senere? *

- Dette elementet vises kun dersom alternativet «Lite viktig», «Nøytral», «Viktig», «Svært viktig» eller «Ikke viktig» er valgt i spørsmålet «Når du tenker på en jobb du vil gjøre senere, hvor viktig er det for deg at du vet at du har evnene og ferdighetene til å mestre jobben?»
- Jeg har enda ikke begynt å tenke på mulige jobber, og aner ikke hva jeg vil gjøre senere.
- Jeg har enda ikke begynt å tenke på mulige jobber, men jeg har noen ideer om hva jeg vil gjøre senere.
- Jeg har tenkt litt på mulige jobber som interesserer meg, og har en viss ide om hva jeg vil gjøre senere.
- Jeg har tenkt ganske mye på mulige jobber som interesserer meg, og har en ganske tydelig ide på hva jeg vil gjøre senere.

- Jeg har tenkt mye på mulige jobber som interesserer meg, og har allerede bestemt meg for hva jeg vil gjøre senere.

 Sideskift

Side 16

Obligatoriske felt er merket med stjerne *

- Dette elementet vises kun dersom alternativet «Jeg har enda ikke begynt å tenke på mulige jobber, men jeg har noen ideer om hva jeg vil gjøre senere.», «Jeg har tenkt litt på mulige jobber som interesserer meg, og har en viss ide om hva jeg vil gjøre senere.», «Jeg har enda ikke begynt å tenke på mulige jobber, og aner ikke hva jeg vil gjøre senere.», «Jeg har tenkt ganske mye på mulige jobber som interesserer meg, og har en ganske tydelig ide på hva jeg vil gjøre senere.» eller «Jeg har tenkt mye på mulige jobber som interesserer meg, og har allerede bestemt meg for hva jeg vil gjøre senere.» er valgt i spørsmålet «Har du reflektert noe over eller undersøkt jobber du har lyst til å gjøre senere?»

Til slutt ønsker vi få din oppfatning på hvem du tror og mener bør utføre de presenterte yrkene.

- Dette elementet vises kun dersom alternativet «Jeg har enda ikke begynt å tenke på mulige jobber, men jeg har noen ideer om hva jeg vil gjøre senere.», «Jeg har tenkt litt på mulige jobber som interesserer meg, og har en viss ide om hva jeg vil gjøre senere.», «Jeg har enda ikke begynt å tenke på mulige jobber, og aner ikke hva jeg vil gjøre senere.», «Jeg har tenkt ganske mye på mulige jobber som interesserer meg, og har en ganske tydelig ide på hva jeg vil gjøre senere.» er valgt i spørsmålet «Har du reflektert noe over eller undersøkt jobber du har lyst til å gjøre senere?»

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

ganske tydelig ide på hva jeg vil gjøre senere.» eller «Jeg har tenkt mye på mulige jobber som interesserer meg, og har allerede bestemt meg for hva jeg vil gjøre senere.» er valgt i spørsmålet «Har du reflektert noe over eller undersøkt jobber du har lyst til å gjøre senere?»

Hvem **gjør** hovedsakelig denne jobben?

Hvor stor prosentandel av kvinner og menn **tror du** jobber innenfor de ulike yrkesretningene? Svaralternativene rangerer fra >90 % menn og <10 % kvinner på venstre side, til <10 % menn og >90 % kvinner på høyre side.

	Over 90 % menn	75/25	50/50	25/75	Over 90 % kvinner
Lydtekniker *	☐	☐	☐	☐	☐
Sykepleier *	☐	☐	☐	☐	☐
Sivilingeniør *	☐	☐	☐	☐	☐
Arkitekt *	☐	☐	☐	☐	☐
Tanntekniker *	☐	☐	☐	☐	☐
Psykolog *	☐	☐	☐	☐	☐
Biolog *	☐	☐	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

45/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Farmasøyt *	☐	☐	☐	☐	☐
Byggingeniør *	☐	☐	☐	☐	☐
Trafikklærer *	☐	☐	☐	☐	☐
Grafisk designer *	☐	☐	☐	☐	☐
Bibliotekar *	☐	☐	☐	☐	☐

Dette elementet vises kun dersom alternativet «Jeg har enda ikke begynt å tenke på mulige jobber, men jeg har noen ideer om hva jeg vil gjøre senere.», «Jeg har tenkt litt på mulige jobber som interesserer meg, og har en viss ide om hva jeg vil gjøre senere.», «Jeg har enda ikke begynt å tenke på mulige jobber, og aner ikke hva jeg vil gjøre senere.», «Jeg har tenkt ganske mye på mulige jobber som interesserer meg, og har en ganske tydelig ide på hva jeg vil gjøre senere.» eller «Jeg har tenkt mye på mulige jobber som interesserer meg, og har allerede bestemt meg for hva jeg vil gjøre senere.» er valgt i spørsmålet «Har du reflektert noe over eller undersøkt jobber du har lyst til å gjøre senere?»

Hvem **bør** gjøre denne jobben? Kryss av nedenfor for hvem **du mener** bør utføre disse yrkene.

Menn   Både menn og kvinner   Kvinner

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

46/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Lydtekniker *	☐	☐	☐
Sykepleier *	☐	☐	☐
Sivilingeniør *	☐	☐	☐
Arkitekt *	☐	☐	☐
Tanntekniker *	☐	☐	☐
Psykolog *	☐	☐	☐
Biolog *	☐	☐	☐
Farmasøyt *	☐	☐	☐
Byggingeniør *	☐	☐	☐
Trafikklærer *	☐	☐	☐
Grafisk designer *	☐	☐	☐

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

47/49

20.04.2023, 13:23

Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse – Vis – Nettskjema

Bibliotekar *	☐	☐	☐
---------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Tusen takk for at du deltok!

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Jeg har enda ikke begynt å tenke på mulige jobber, men jeg har noen ideer om hva jeg vil gjøre senere.», «Jeg har tenkt litt på mulige jobber som interesserer meg, og har en viss ide om hva jeg vil gjøre senere.», «Jeg har enda ikke begynt å tenke på mulige jobber, og aner ikke hva jeg vil gjøre senere.», «Jeg har tenkt ganske mye på mulige jobber som interesserer meg, og har en ganske tydelig ide på hva jeg vil gjøre senere.» eller «Jeg har tenkt mye på mulige jobber som interesserer meg, og har allerede bestemt meg for hva jeg vil gjøre senere.» er valgt i spørsmålet «Har du reflektert noe over eller undersøkt jobber du har lyst til å gjøre senere?»

Hvis du har en kommentar eller spørsmål relatert til spørreundersøkelsen, vennligst bruk tekstboksen nedenfor.

<https://nettskjema.no/user/form/281684>

48/49

Appendix C

Samtykkeskjema

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for psykologi

Til foreldre og lærere

Forespørsel om deltakelse i en studie om sammenhengen mellom sosial tilhørighet, mestringstro og yrkesinteresser.

Vi inviterer foreldre til elever i 1ST til å gi samtykke til at deres barn deltar i et prosjekt om sosial tilhørighet og mestringstro i forhold til yrkesinteresse. Prosjektet er et masterprosjekt på Institutt for Psykologi, NTNU. Det vil bli utført av NTNU psykologistudenter, Jonette Taraldsen og Ragnhild Borgen, veiledet av professor Ute Gabriel. Undersøkelsen vil finne sted ved elevens skole.

Formålet med prosjektet er å undersøke hvilke faktorer som kan ha betydning for yrkesinteresse. Disse faktorene er mestringstro og sosial tilhørighet. Mestringstro handler om hvor stor tro en person har på sine ferdigheter til å gjennomføre en spesifikk oppgave eller handling. Sosial tilhørighet handler om ønsket om å være en del av en gruppe, med mennesker som aksepterer deg som et gruppelem.

Deltakende elever vil få utdelt et digitalt spørreskjema, hvor svarene registreres elektronisk. Dette tar omtrent 20 minutter. Prosjektet er basert på frivillig deltakelse, dvs. elevene bestemmer selv om de ønsker å delta eller ikke. Selv med samtykke om deltakelse i prosjektet, kan elevene trekke seg når som helst underveis i undersøkelsen. Når spørreskjemaet er sendt inn, vil det ikke være mulig for eleven å trekke seg, da alt er anonymt.

Kun veileder og studentene vil ha tilgang til data. Svarene fra deltakerne vil bli behandlet konfidensielt og i samsvar med forskningsetikkloven. Ettersom vi ikke innhenter noen personopplysninger vil ikke data kunne kobles til en deltaker.

Takk for at du tok tid til å vurdere å tillate at ditt barn deltar!

Eventuelle spørsmål og henvendelser kan rettes til Jonette Taraldsen (jonettet@stud.ntnu.no tlf: 40725866), Ragnhild Borgen (ragnhbor@stud.ntnu.no tlf: 45487731) eller Ute Gabriel (ute.gabriel@ntnu.no tlf: 73591778).

SAMTYKKEERKLÆRING

Prosjekttittel: Sosial tilhørighet og mestringstro ift. yrkesinteresse.

Jeg har lest informasjonsskrivet, og jeg har hatt mulighet til å stille spørsmål angående mitt barns deltakelse i forskningsprosjektet. Jeg sier meg villig til at mitt barn deltar i prosjektet.

Barns navn:.....

Foreldres/foresattes

underskrift:.....

Sted: ..... Da to: .....

Appendix D

Mail til NSD

Hei!

Vi er to masterstudenter på NTNU som lurer på bruken av nettskjema (<https://nettskjema.no/>). På hjemmesidene deres står det at: “For nettskjema som innstilt til å være anonyme, lagres ikke informasjon om verken hvem som har svart, tidspunkt for levering av svaret eller annen metadata (som for eksempel IP-adresse), i verken svardata som er tilgjengelig for skjemaer eller som informasjon som er lett tilgjengelig fra driftssiden i Nettskjema”.

Vi har fulgt instruksjonene på <https://www.uio.no/tjenester/it/adm-app/nettskjema/hjelp/ikke-lagre-personinfo.html> til å sette opp et skjema som ikke samler inn personinformasjon.

I tillegg samler ikke spørreskjemaet vårt (se vedlegg) inn personopplysninger, eller data som i kombinasjon kan være indirekte identifiserende.

Vi samarbeider med ulike skoler i Trøndelag, som vil legge ut linken til spørreskjemaet på deres læringsplattform, slik at VG1-elever får tilgang. Kun elever som er 16 år eller eldre kan delta på undersøkelsen. Ut ifra vår forståelse av retningslinjene er det ikke nødvendig å varsle SIKT-NSD om dette, da det vil være en anonym undersøkelse. Stemmer dette?

Mvh.

Ragnhild Borgen

Jonette Taraldsen

Appendix E, Tabell 1

Shapiro-Wilk test for antakelse om normalitet

Tabell 1

Shapiro-Wilk test for antakelsen om normalitet

	Interesse for kvinnedominerte yrker		Interesse for mannsdominerte yrker		Interesse for nøytrale yrker	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Statistikk	.976	.951	.950	.977	.972	.963
df	110	88	110	88	110	88
Sig. ^a	.047	.002	<.001	.115	.021	.014

^a $p < .05$ indikerer brudd på normalitet.

